

ZASTUPNIČKI DOM HRVATSKOGA SABORA

Na osnovi članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

Prolašavam Zakon o mirovinskom osiguranju, koji je donio Zastupnički dom Hrvatskoga državnog sabora na sjednici 10. srpnja 1998.

Broj: 081-98-1443/1
Zagreb, 21. srpnja 1998.

Predsjednik
Republike Hrvatske
dr. Franjo Tuđman, v. r.

ZAKON

O MIROVINSKOM OSIGURANJU

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Sustav mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj čine:

- 1) obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti,
- 2) obvezno mirovinsko osiguranje za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje,
- 3) dobrovoljno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje.

Članak 2.

(1) Ovim Zakonom uređuje se obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti.

(2) Obvezno mirovinsko osiguranje za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje i dobrovoljno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje uredit će se posebnim zakonima.

(3) Obveznim mirovinskim osiguranjem za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje bit će obuhvaćeni osiguranici mlađi od 40 godina života. Stopa doprinosa za to osiguranje ne može biti manja od 5% od osnovice za plaćanje doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti.

Članak 3.

Osigurancima se na načelima uzajamnosti i solidarnosti obvezno osiguravaju prava za slučaj starosti i invalidnosti, a članovima njihovih obitelji prava za slučaj smrti osiguranika, odnosno korisnika mirovine.

Članak 4.

Obvezno se osiguravaju prava na:

- 1) starosnu mirovinu,
- 2) prijevremenu starosnu mirovinu,
- 3) invalidsku mirovinu,
- 4) obiteljsku mirovinu,
- 5) najnižu mirovinu,
- 6) osnovnu mirovinu,
- 7) profesionalnu rehabilitaciju,
- 8) naknadu zbog tjelesnog oštećenja,
- 9) naknadu putnih troškova u svezi s ostvarivanjem osiguranih prava.

Članak 5.

(1) Prava iz mirovinskog osiguranja neotuđiva su osobna materijalna prava, ne mogu se prenijeti na drugoga niti se mogu naslijediti. Dospjela novčana primanja koja nisu isplaćena do smrti korisnika mogu se nasljeđivati.

(2) Prava iz mirovinskog osiguranja ne mogu zastarjeti, osim dospjelih a neisplaćenih mirovina i drugih novčanih davanja u slučajevima određenim zakonom.

(3) Stečena prava iz mirovinskog osiguranja, utvrđena zakonom, mogu se ukinuti samo u slučajevima određenim ovim Zakonom.

(4) Prianja na osnovi mirovinskog osiguranja mogu biti predmet ovrhe i osiguranja u skladu sa zakonom.

(5) Korištenje prava, određenih ovim Zakonom, može se ograničiti samo u slučajevima i uz uvjete određene ovim Zakonom.

Članak 6.

Za ostvarivanje prava zaposlenika, poljoprivrednika, obrtnika i drugih osiguranih osoba utvrđenih ovim Zakonom osniva se javna ustanova Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (u daljnjem tekstu: Zavod).

Članak 7.

(1) Republika Hrvatska, jedinice lokalne uprave i samouprave, jedinice lokalne samouprave, poslodavci i Zavod stvaraju uvjete za provedbu prevencije invalidnosti i osiguravaju zaštitu invalida rada, vojnih invalida i drugih osiguranih osoba glede njihova osposobljavanja za rad i zapošljavanje.

(2) U provedbi mjera prevencije invalidnosti kao što je sanacija radne sredine, higijenski uvjeti rada, zaštita na radu i drugo, čiji su nositelji jedinice lokalne uprave i samouprave, jedinice lokalne samouprave, poslodavci i druge pravne osobe, surađuje i Zavod. Ta se suradnja ostvaruje ugovaranjem sadržaja i oblika prevencije invalidnosti i sudjelovanja u osiguranju sredstava za ostvarivanje ugovorenih mjera prevencije invalidnosti, u skladu s općim aktom Zavoda.

Članak 8.

Sredstva za mirovinsko osiguranje osiguravaju osiguranici, poslodavci, drugi obveznici plaćanja doprinosa određeni ovim Zakonom i Republika Hrvatska.

Članak 9.

(1) U postupku ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja osigurava se dvostupnost rješavanja u Zavodu, kao i sudska zaštita prava.

(2) U postupku rješavanja o pravima iz mirovinskog osiguranja primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

II. VRSTE OSIGURANJA I OSIGURANE OSOBE

A. OSIGURANICI

1. Obvezno osiguranje

Članak 10.

(1) Obvezno su osigurani:

- 1) zaposlenici i s njima, prema posebnim propisima, izjednačene osobe,
- 2) osobe koje su izabrane ili imenovane na dužnosti u tijelima državne vlasti, jedinicama lokalne uprave i samouprave i jedinicama lokalne samouprave, ako za taj rad primaju plaću,
- 3) osobe koje se nakon završenog školovanja nalaze na obveznom praktičnom radu ili na dobrovoljnoj praksi (volonteri), ako rade s punim radnim vremenom, bez obzira na to primaju li za taj rad plaću, odnosno naknadu,
- 4) hrvatski državljani koji su u Republici Hrvatskoj zaposleni kod stranih diplomatskih, konzularnih i drugih međunarodnih predstavništava ili u osobnoj službi kod stranih državljana, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno,
- 5) strani državljani i osobe bez državljanstva, koji su zaposleni na teritoriju Republike Hrvatske, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno.

(2) Nezaposlene osobe obvezno su osigurane pod uvjetima i u trajanju utvrđenim propisima o zapošljavanju.

Članak 11.

Obvezno su osigurani:

- 1) obrtnici i trgovci pojedinci, upisani u odgovarajući registar,
- 2) osobe koje u skladu s posebnim propisima, samostalno obavljaju profesionalnu djelatnost kao što su odvjetnici, liječnici, zubari, umjetnici, novinari, odgajatelji, lektori, prevoditelji, primalje i drugi,
- 3) vrhunski športaši i šahisti, ako nisu osigurani po drugoj osnovi.

Članak 12.

(1) Poljoprivrednici i članovi njihovih kućanstava, koji obavljaju poljoprivrednu djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje, obvezno se osiguravaju ako u trenutku podnošenja prijave na osiguranje imaju:

- 1) navršениh 15 godina života,
- 2) zdravstvenu sposobnost za obavljanje poljoprivredne djelatnosti,
- 3) katastarski i drugi prihod kućanstva u prethodnoj godini u visini od najmanje 25% od prosječne godišnje bruto plaće svih zaposlenih u prethodnoj godini u Republici Hrvatskoj po osiguranom članu kućanstva,
- 4) prebivalište u općini ili gradu u kojoj se nalazi zemlja kućanstva, odnosno u kojoj se bave poljoprivredom ili u njoj susjednoj općini ili gradu.

(2) Iznimno od odredbe stavka 1. točke 3. ovoga članka, ako katastarski prihod u prethodnoj godini nije valoriziran, katastarski prihod kućanstva uzet će se iz godine u kojoj je katastarski prihod posljednji put valoriziran i usporediti s prosječnom plaćom svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u toj godini.

(3) Smatra se da osobe iz stavka 1. ovoga članka ne obavljaju poljoprivrednu djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje ako su obvezno osigurane po drugoj osnovi, ako su korisnici mirovine ili su na redovitom školovanju.

(4) Poljoprivrednim kućanstvom, prema ovom Zakonu, smatra se zajednica življenja, privređivanja i trošenja prihoda ostvarenih radom članova kućanstva, bez obzira na srodstvo, pod uvjetom da najmanje jedan član kućanstva obavlja poljoprivrednu djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje.

(5) Pod drugim prihodom kućanstva, prema stavku 1. točki 3. ovoga članka, smatra se porezu podložan prihod ostvaren u pružanju usluga fizičkim ili pravnim osobama te prihod od drugih djelatnosti, kao i prihod od uzgoja peradi, stoke i slično.

Članak 13.

Obvezno su osigurani članovi uprave trgovačkih društava, ako nisu obvezno osigurani po drugoj osnovi.

Članak 14.

Obvezno su osigurani svećenici, redovnici, redovnice i ostali vjerski službenici za vrijeme službe za vjersku zajednicu, ako nisu obvezno osigurani po drugoj osnovi.

Članak 15.

(1) Obvezno je osiguran roditelj koji obavlja roditeljske dužnosti u prvoj godini života djeteta, a nije obvezno osiguran po drugoj osnovi, ako je dijete hrvatski državljanin i ako roditelj i dijete imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj. Rođenjem sljedećeg djeteta, prije navršetka prve godine života prethodnog djeteta, prestaje pravo na obvezno osiguranje po prethodno rođenom djetetu.

(2) Ako oba roditelja obavljaju roditeljske dužnosti prema djetetu, a nisu osigurani po drugoj osnovi, obvezno se osigurava majka djeteta, ako se roditelji drukčije ne dogovore.

Članak 16.

(1) Na osobni zahtjev obvezno se osiguravaju hrvatski državljanin zaposleni u inozemstvu kod međunarodnih organizacija i stranih poslodavaca ili na brodovima pod stranom zastavom, ako nisu obvezno osigurani prema inozemnim propisima na koje se odnosi međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju.

(2) Pod uvjetima iz stavka 1. ovoga članka obvezno se osiguravaju hrvatski državljanin zaposleni na teritoriju Republike Hrvatske kod međunarodnih organizacija.

(3) Obvezno osiguranje iz stavka 1. i 2. ovoga članka uspostavlja se od dana zaposlenja, a najranije od 1. siječnja godine u kojoj je podnesena prijava na osiguranje.

2. Produženo osiguranje

Članak 17.

(1) Osobe kojima je prestalo obvezno mirovinsko osiguranje mogu se osigurati na produženo osiguranje ako od prestanka obaveznog osiguranja nije proteklo više od 12 mjeseci i ako podnesu prijavu osiguranja u tom roku.

(2) Osoba iz stavka 1. ovoga članka može se osigurati na produženo osiguranje za vrijeme:

1) neplaćenog dopusta,

2) mirovanja radnog odnosa dok dijete ne navrši tri godine života,

3) stručnog usavršavanja ili specijalizacije nakon prestanka ugovora o radu, službe, odnosno obavljanja djelatnosti,

4) nezaposlenosti, ako se osoba prijavila nadležnoj službi zapošljavanja i ako se uredno prijavljuje toj službi,

5) privremenog ili sezonskog prekida obavljanja djelatnosti,

6) zaposlenja u inozemstvu u međunarodnim i drugim organizacijama na osnovi međunarodnih ugovora, odnosno kod stranog poslodavca, ako za to vrijeme nije obvezno osigurana u Republici Hrvatskoj, odnosno ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno,

7) boravka u inozemstvu kao bračni drug osiguranika - hrvatskog državljanina na radu u inozemstvu,

8) nezaposlenosti pomoraca nakon prestanka ugovora o radu na određeno vrijeme, ako se prijavi nadležnoj službi zapošljavanja i ako se uredno prijavljuje toj službi.

(3) Na produženo osiguranje može se osigurati i osoba koja ima prebivalište na teritoriju Republike Hrvatske i koja je nakon prestanka obveznoga mirovinskog osiguranja u državi s kojom je sklopljen ugovor o socijalnom osiguranju uredno prijavljena nadležnoj službi zapošljavanja kao nezaposlena osoba, neovisno o tome je li prije obveznog osiguranja u inozemstvu bila osigurana u Republici Hrvatskoj.

(4) Pravo na produženo osiguranje prestaje i prije prestanka okolnosti iz stavka 2. i 3. ovoga članka, ako dospjeli doprinosi nisu uplaćeni u roku od 3 mjeseca od dana dospijeća.

B. OSOBE OSIGURANE U ODREĐENIM OKOLNOSTIMA

Članak 18.

(1) Za slučajeve invalidnosti i tjelesnog oštećenja zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti osigurani su:

1) učenici i studenti na dodiplomskom studiju za vrijeme praktične nastave, odnosno za vrijeme stručne prakse kod poslodavca,

2) nezaposleni za vrijeme stručnog osposobljavanja ili profesionalne rehabilitacije, na koje ih je uputila nadležna služba zapošljavanja,

3) osobe koje obavljaju određene poslove za vrijeme izdržavanja kazne zatvora, primjene sigurnosnih mjera obveznoga psihijatrijskog liječenja i obveznog liječenja od ovisnosti, kao i odgojnih mjera.

(2) Odredbe stavka 1. točke 1. ovoga članka primjenjuju se i na strane državljane koji se nalaze na školovanju u Republici Hrvatskoj, pod uvjetom uzajamnosti.

Članak 19.

(1) Za slučaj invalidnosti i tjelesnog oštećenja zbog ozljede na radu osigurane su osobe koje su ozlijeđene na teritoriju Republike Hrvatske:

1) sudjelujući u spašavanju ili obrani od elementarnih nepogoda kao što su požar, poplava, potres i ostale nepogode uzrokovane višom silom, ili u spašavanju života građana, ili radi otklanjanja materijalne štete koja prijete imovini,

2) članovi dobrovoljnih vatrogasnih društava sudjelujući u gašenju požara, spašavanju ljudi i imovine ugrožene požarom i drugim elementarnim nepogodama, pri odlasku na vježbu i na povratku s vježbe, kao i za vrijeme obučavanja koje organizira vatrogasno društvo,

3) prigodom obavljanja dužnosti građana u obrani, u skladu s propisima o obrani.

(2) Ozljedom na radu smatra se i bolest koja nastane izravno i isključivo kao posljedica obavljanja poslova iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 20.

Za slučaj invalidnosti i tjelesnog oštećenja nastaloga zbog ozljede na radu, osigurane su osobe koje na zahtjev državnih tijela pruže pomoć tim tijelima i tom se prigodom ozlijede ili razbole.

C. ČLANOVI OBITELJI OSIGURANIKA

Članak 21.

(1) U slučaju smrti osiguranika ili korisnika starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine osigurani su članovi njegove obitelji, i to:

- 1) udovica, odnosno udovac,
- 2) razvedeni bračni drug s pravom na uzdržavanje,
- 3) djeca rođena u braku ili izvan braka ili posvojena,
- 4) pastorčad koju je osiguranik uzdržavao, unučad koju je osiguranik uzdržavao - ako su bez oba roditelja ili ako imaju jednog ili oba roditelja kod kojih postoji opća nesposobnost za rad,
- 5) roditelji - otac, majka, očuh, maćeha i posvojitelj osiguranika koje je osiguranik uzdržavao,
- 6) djeca bez roditelja - braća, sestre i druga djeca koju je osiguranik uzeo na uzdržavanje, ako su bez oba roditelja ili ako imaju jednog ili oba roditelja kod kojih postoji opća nesposobnost za rad.

(2) Zavod općim aktom određuje uvjete pod kojima se smatra da je osiguranik uzdržavao člana obitelji, kao i uvjete prestanka prava na obiteljsku mirovinu zbog nastale promjene u imovnom stanju, odnosno prihodima koji su bili jedan od uvjeta za stjecanje prava na obiteljsku mirovinu.

(3) Članovi obitelji iz stavka 1. ovoga članka, osigurani su za slučaj smrti osoba iz članka 18. do 20. ovoga Zakona, ako je smrt tih osoba nastala zbog ozljede na radu ili bolesti, dok su obavljale poslove pod okolnostima iz članka 18. do 20. ovoga Zakona.

III. MIROVINSKI STAŽ

Članak 22.

Mirovinski staž, prema ovome Zakonu, na temelju kojega se ostvaruju prava iz mirovinskog osiguranja obuhvaća razdoblje:

- 1) provedeno u osiguranju, prema odredbama ovoga Zakona,
- 2) provedeno u osiguranju prema propisima o mirovinskom osiguranju vojnih osiguranika,
- 3) dokupljenog staža osiguranja prema odredbama ovoga Zakona,
- 4) pridodanog staža,
- 5) provedeno u Domovinskom ratu prema posebnim propisima,

6) provedeno u zaposlenju na katoličko-bogoslovnim učilištima u razdoblju od 29. siječnja 1952. do 23. srpnja 1990.,

7) navršeno do 31. prosinca 1998. koje se, prema zakonskim propisima koji su se primjenjivali do toga dana, računalo u mirovinski staž kao staž osiguranja, staž osiguranja s povećanim trajanjem i posebni staž.

1. Staž osiguranja

Članak 23.

U staž osiguranja računa se razdoblje koje je osiguranik proveo nakon navršene 15. godine života u obveznom mirovinskom osiguranju i produženom osiguranju.

Članak 24.

Osigurancima iz članka 10. stavka 1. točke 4., članka 11. do 14. i članka 16. i 17. ovoga Zakona koji su sami obveznici plaćanja doprinosa, računa se kao staž osiguranja razdoblje provedeno u osiguranju, ako su u cijelosti plaćeni doprinosi za mirovinsko osiguranje i obveze koje proizlaze iz neplaćenih doprinosa.

Članak 25.

(1) U staž osiguranja računa se razdoblje provedeno u zaposlenju s punim radnim vremenom od 42 sata tjedno. Kao puno radno vrijeme smatra se i radno vrijeme kraće od 42 sata tjedno koje je kao takvo utvrđeno posebnim propisima ili kolektivnim ugovorom.

(2) Kao razdoblje provedeno u zaposlenju s punim radnim vremenom smatra se i razdoblje koje u zaposlenju sa skraćenim radnim vremenom koje provedu:

1) zaposleni roditelj koji radi s polovicom punoga radnog vremena nakon proteka obveznoga porodiljnog dopusta, porodiljnog dopusta za blizance, za treće i svako sljedeće dijete, kao i u slučaju rada sa skraćenim radnim vremenom zbog pojačane brige i njege djeteta,

2) roditelj djeteta s težim smetnjama u razvoju koji radi s polovicom punoga radnog vremena,

3) zaposlenici koji rade sa skraćenim radnim vremenom prema posebnim propisima.

(3) U staž osiguranja računa se i razdoblje provedeno u zaposlenju s nepunim radnim vremenom, u trajanju koje odgovara ukupnom broju sati takva rada ostvarenog za pojedine godine, obračunatih na puno radno vrijeme.

(4) Odredbe stavka 1. do 3. ovoga članka primjenjuju se i kad je radno vrijeme ostvareno u zaposlenju kod dva ili više poslodavaca.

(5) Razdoblje provedeno u zaposlenju na sezonskim poslovima na kojima je ostvaren veći broj sati od punoga radnog vremena računa se u trajanju preračunatom na puno radno vrijeme.

(6) Korisnicima invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad u staž osiguranja računa se razdoblje provedeno u zaposlenju s nepunim radnim vremenom u trajanju koje odgovara dvostrukom vremenu provedenom u zaposlenju, ali najduže u trajanju do punoga radnog vremena.

(7) Staž osiguranja iz stavka 1. do 6. ovoga članka priznaje se u staž osiguranja u trajanju najviše 12 mjeseci za pojedinu kalendarsku godinu.

Članak 26.

U staž osiguranja računa se i razdoblje koje je osoba, odnosno osiguranik proveo:

- 1) na bolovanju nakon prestanka zaposlenja ili drugog rada na osnovi kojega je bio osiguran, a za to je razdoblje primao naknadu plaće,
- 2) na profesionalnoj rehabilitaciji na koju je bio upućen kao invalid rada ili kao vojni invalid, kao slijepa osoba, osoba oboljela od distrofije i srodnih mišićnih i neuromišićnih bolesti, oboljeli od paraplegije, cerebralne i dječje paralize, multipleks skleroze, gluha osoba, reumatoidnog artritisa ili kao civilni invalid rata i osoba kod koje postoje funkcionalni poremećaji zbog kojih se ne može samostalno kretati bez uporabe invalidskih kolica, bez obzira je li prije toga bio osiguran,
- 3) koristeći se s naknadom plaće u svezi s pravom na profesionalnu rehabilitaciju.

Članak 27.

U staž osiguranja računa se i razdoblje koje je osoba, odnosno osiguranik proveo izvan zaposlenja na osnovi kojega je bio osiguran, i to:

- 1) za koje je primao plaću, odnosno naknadu plaće prema posebnim propisima,
- 2) za koje je ostvario pravo na mirovinsko osiguranje, u skladu s propisima o zapošljavanju,
- 3) obavljanja roditeljske dužnosti iz članka 15. ovoga Zakona.

2. Dokupljeni staž

Članak 28.

(1) U staž osiguranja računa se razdoblje koje osiguranik, odnosno korisnik mirovine - svećenik, redovnica i redovnik dokupi za razdoblje provedeno u svećeničkoj i redovničkoj službi prije 1. siječnja 1999.

(2) Zahtjev za dokup staža prema stavku 1. ovoga članka može se podnijeti najkasnije do 31. prosinca 2000.

(3) Zavod općim aktom utvrđuje visinu, način i rok plaćanja doprinosa za dokup staža osiguranja.

(4) Visina doprinosa za dokup staža iz stavka 3. ovoga članka utvrđuje se tako da se sredstvima ostvarenim tim doprinosom osigurava izvršenje obveze Zavoda nastale priznanjem toga staža.

(5) U mirovinski staž računa se samo ono razdoblje dokupljenog staža za koje je doprinos plaćen u cijelosti.

3. Pridodani staž

Članak 29.

(1) Pridodani staž je razdoblje koje se pridodaje prigodom određivanja visine invalidske i obiteljske mirovine ako osiguranik nije navršio 60 godina života.

(2) Pridodani staž počinje:

1) kod invalidske mirovine - na dan nastanka invalidnosti,

2) kod obiteljske mirovine - na dan smrti osiguranika.

(3) Trajanje pridodanoga staža računa se tako da se pribroje razdoblja do navršene 55. godine života osiguranika u trajanju od dvije trećine, a nakon 55. do navršene 60. godine života osiguranika u trajanju od jedne polovine, a za razdoblja u kojima osiguranik nije ostvario staž osiguranja.

(4) Kada je osiguranik bio osiguran u državi s kojom je sklopljen ugovor o socijalnom osiguranju, pridodani se staž određuje razmjerno udjelu mirovinskog staža koji se računa prema ovome Zakonu i ukupnoga mirovinskog staža obračunatog pribrajanjem staža iz odnosne države, a u skladu s ugovorom o socijalnom osiguranju s tom državom.

IV. PRAVA IZ MIROVINSKOG OSIGURANJA

1. Starosna mirovina

Članak 30.

Pravo na starosnu mirovinu ima osiguranik kada navrší 65 godina života (muškarac), odnosno kada navrší 60 godina života (žena) i 15 godina mirovinskog staža.

2. Prijevremena starosna mirovina

Članak 31.

Pravo na prijevremenu starosnu mirovinu ima osiguranik kada navrší 60 godina života i 35 godina mirovinskog staža (muškarac), odnosno kada navrší 55 godina života i 30 godina mirovinskog staža (žena).

3. Zajedničke odredbe

Članak 32.

(1) Pravo na starosnu mirovinu i prijevremenu starosnu mirovinu ima osiguranik od dana kada su ispunjeni uvjeti za mirovinu, s tim što se pravo na mirovinu može ostvariti nakon prestanka osiguranja.

(2) Zahtjev za priznanje prava na starosnu mirovinu i prijevremenu starosnu mirovinu može se podnijeti najranije dva mjeseca prije prestanka osiguranja.

(3) Kada se pravo na starosnu mirovinu i prijevremenu starosnu mirovinu ostvaruje na zahtjev osiguranika nakon prestanka osiguranja, osiguranik ima pravo na mirovinu od prvoga idućeg dana nakon prestanka osiguranja, ako je zahtjev za ostvarivanje prava na mirovinu podnesen u roku od šest mjeseci od prestanka osiguranja. Ako je zahtjev podnesen nakon isteka navedenoga roka, osiguranik ima pravo na mirovinu od prvoga dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag.

(4) Osiguranici koji su sami obveznici plaćanja doprinosa iz članka 10. stavka 1. točke 4., članka 11. do 14. i članka 16. i 17. ovoga Zakona, mogu ostvariti mirovinu pod uvjetom da su u cijelosti uplatili dospjele doprinose za mirovinsko osiguranje s pripadajućim kamatama.

Članak 33.

Osiguranici koji rade na osobito teškim i za zdravlje i radnu sposobnost štetnim radnim mjestima i osiguranici kojima nakon određenih godina života, zbog naravi i težine posla, fiziološke funkcije organizma opadaju u toj mjeri da onemogućavaju daljnje uspješno obavljanje tog posla kao i osiguranici slijepe osobe, osobe oboljele od distrofije i srodnih mišićnih i neuromišićnih bolesti, oboljeli od paraplegije, cerebralne i dječje paralize, multipleks skleroze, reumatoidnog artritisa, gluhe osobe te osobe kod kojih postoje funkcionalni poremećaji zbog kojih se ne mogu samostalno kretati bez uporabe invalidskih kolica, ostvaruju prava iz obveznoga mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti prema posebnom zakonu.

4. Prava na osnovi invalidnosti

Članak 34.

(1) Invalidnost postoji kada je kod osiguranika, zbog promjena u zdravstvenom stanju koje se ne mogu otkloniti liječenjem, radna sposobnost trajno smanjena za više od polovice prema tjelesno i psihički zdravome osiguraniku iste ili slične naobrazbe i sposobnosti (profesionalna nesposobnost za rad). Poslovi prema kojima se ocjenjuje sposobnost za rad osiguranika obuhvaćaju sve poslove koji odgovaraju njegovim tjelesnim i psihičkim sposobnostima, a smatraju se odgovarajućim njegovim dosadašnjim poslovima.

(2) Invalidnost postoji i kada kod osiguranika zbog promjena u zdravstvenom stanju, koje se ne mogu otkloniti liječenjem, nastane trajni gubitak sposobnosti za rad (opća nesposobnost za rad).

(3) Invalidnost u smislu stavka 1. i 2. ovoga članka može nastati zbog bolesti, ozljede izvan rada, ozljede na radu ili profesionalne bolesti.

(4) Kada je kod osiguranika utvrđena profesionalna nesposobnost za rad iz stavka 1. ovoga članka, utvrđuje se preostala radna sposobnost ako se, s obzirom na njegovo zdravstveno stanje, životnu dob, naobrazbu i sposobnost, može profesionalnom rehabilitacijom osposobiti za rad s punim radnim vremenom na drugom poslu.

Članak 35.

Invalid rada, prema ovome Zakonu, je osiguranik koji je na osnovi invalidnosti ostvario pravo na invalidsku mirovinu ili pravo na profesionalnu rehabilitaciju.

Članak 36.

Neposredna opasnost od nastanka invalidnosti postoji kada pri obavljanju određenih poslova uvjeti rada, bez obzira na mjere zaštite na radu koje se primjenjuju ili se mogu primijeniti, utječu na zdravstveno stanje i radnu sposobnost osiguranika iz članka 10. stavka 1. točke 1. ovoga Zakona toliko da je prijeko potrebno, radi sprječavanja nastanka invalidnosti, premjestiti ga na drugi posao primjeren njegovoj naobrazbi i sposobnostima na kojemu može raditi s radnim naporom koji ne pogoršava njegovo zdravstveno stanje, u skladu s propisima o radu.

Članak 37.

Ozljedom na radu smatra se svaka:

- 1) ozljeda osiguranika izazvana neposrednim i kratkotrajnim mehaničkim, fizikalnim ili kemijskim djelovanjem, te ozljeda uzrokovana naglim promjenama položaja tijela, iznenadnim opterećenjem tijela ili drugim promjenama fiziološkog stanja organizma, ako je takva ozljeda uzročno vezana uz obavljanje poslova na kojima radi, odnosno djelatnosti na osnovi koje ozlijeđena osoba ima svojstvo osiguranika prema ovome Zakonu,
- 2) bolest osiguranika koja je nastala izravno i isključivo kao posljedica nekog nesretnog slučaja ili više sile za vrijeme rada, odnosno za vrijeme obavljanja djelatnosti ili u svezi s obavljanjem te djelatnosti na osnovi koje oboljela osoba ima svojstvo osiguranika prema ovome Zakonu,
- 3) ozljeda nanescena na način predviđen u točki 1. ovoga članka koju osiguranik pretrpi na redovitom putu od stana do mjesta rada i obratno, te na putu poduzetom radi stupanja na posao koji mu je osiguran, odnosno na posao na osnovi kojega je osiguran,
- 4) ozljeda nanescena na način predviđen u točki 1. ovoga članka koju osiguranik pretrpi u svezi s korištenjem prava na zdravstvenu zaštitu prema propisima o zdravstvenom osiguranju i prava na profesionalnu rehabilitaciju prema odredbama ovoga Zakona,
- 5) ozljeda, odnosno bolest iz točke 1. i 2. ovoga članka koju pretrpi osigurana osoba iz članka 18. do 20. ovoga Zakona,
- 6) ozljeda nastala na način predviđen u točki 1. ovoga članka koju osoba pretrpi u svezi s prethodnim utvrđivanjem zdravstvene sposobnosti kada je to prema zakonu obvezno prigodom zasnivanja radnog odnosa.

Članak 38.

- (1) Profesionalne bolesti su određene bolesti izazvane dužim neposrednim utjecajem procesa rada i uvjeta rada na određenim poslovima na osnovi kojih oboljela osoba ima svojstvo osiguranika prema ovome Zakonu.
- (2) Lista profesionalnih bolesti i poslova na kojima se te bolesti javljaju i uvjete pod kojima se smatraju profesionalnim bolestima utvrđuje se zakonom.

a) Profesionalna rehabilitacija

Članak 39.

- (1) Pravo na profesionalnu rehabilitaciju ima osiguranik iz članka 10. stavka 1., članka 11. i 13. i osigurana osoba iz članka 18. do 20. ovoga Zakona kod koje je nastala invalidnost iz članka 34. stavka 1. ovoga Zakona i kod koje postoji preostala radna sposobnost iz članka 34. stavka 4. ovoga Zakona.
- (2) Ako je invalidnost i preostala radna sposobnost nastala zbog ozljede izvan rada ili bolesti, osiguranik ima pravo na profesionalnu rehabilitaciju ako ispunjava uvjete mirovinskog staža za stjecanje prava na invalidsku mirovinu.
- (3) Ako je invalidnost i preostala radna sposobnost nastala zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, osiguranik ima pravo na profesionalnu rehabilitaciju bez obzira na dužinu mirovinskog staža.

Članak 40.

(1) Osiguraniku kojemu je priznato pravo na profesionalnu rehabilitaciju prema članku 39. ovoga Zakona dužan je tu rehabilitaciju osigurati poslodavac kod kojega je osiguranik bio zaposlen u vrijeme nastanka invalidnosti, a osiguraniku iz članka 11. i 13. i osobama iz članka 18. do 20. ovoga Zakona profesionalnu rehabilitaciju osigurava Zavod.

(2) Troškove profesionalne rehabilitacije za osiguranike iz članka 10. stavka 1. ovoga Zakona isplaćuje poslodavac na teret Zavoda, a za osiguranike iz članka 11. i 13. i osobe iz članka 18. do 20. ovoga Zakona troškove profesionalne rehabilitacije isplaćuje Zavod.

Članak 41.

(1) Pravo na profesionalnu rehabilitaciju ima osiguranik ili invalid rada kod kojega nastane invalidnost prije navršene 50. godine života, ako se s obzirom na preostalu radnu sposobnost može osposobiti za rad na drugom poslu s punim radnim vremenom.

(2) Profesionalnom rehabilitacijom smatra se i prilagođavanje invalida rada za rad na poslu na koji je premješten, odnosno upućen nakon završene profesionalne rehabilitacije, kada je ono potrebno radi postizanja normalnoga radnog učinka uz normalan napor.

Članak 42.

Invalid rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju, a ima stručnu spremu za posao na kojemu je radio prije nastanka invalidnosti, osposobljava se za rad na drugom poslu za koji se traži isti stupanj stručne spreme. Ako takva mogućnost ne postoji, invalid rada može se osposobljavati i za poslove za koje se traži neposredno niži stupanj stručne spreme.

Članak 43.

Osigurana osoba iz članka 18. ovoga Zakona, koja stekne pravo na profesionalnu rehabilitaciju, osposobljava se za rad na poslovima za koje se traži stupanj stručne spreme koji odgovara stupnju stručne spreme koji bi stekla ili je školovanjem stekla prije nastanka invalidnosti.

Članak 44.

(1) Uvjeti i način provedbe profesionalne rehabilitacije invalida rada uređuju se ugovorom koji sklapa Zavod s poslodavcem.

(2) Ako se profesionalna rehabilitacija ne može obaviti kod poslodavca, ugovor iz stavka 1. ovoga članka Zavod zaključuje s ustanovom za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida.

(3) Zavod ima pravo i dužnost prema ugovornim stranama iz stavka 1. i 2. ovoga članka provjeravati provodi li se profesionalna rehabilitacija invalida rada u skladu s ovim Zakonom i sklopljenim ugovorom.

Članak 45.

(1) Invalida rada s pravom na profesionalnu rehabilitaciju, koji nije u roku od šest mjeseci od dana pravomoćnosti rješenja o priznanju prava upućen na profesionalnu rehabilitaciju, Zavod upućuje na pregled ovlaštenom vještaku prema ovome Zakonu radi ponovne ocjene preostale radne sposobnosti.

(2) Na pregled radi ponovne ocjene preostale radne sposobnosti uputit će se i korisnik prava na profesionalnu rehabilitaciju, kada Zavod ocijeni da se invalid rada s pravom na profesionalnu rehabilitaciju neće moći osposobiti za rad na određenom poslu.

(3) Poticaj za pregled invalida rada u slučajevima iz stavka 1. i 2. ovoga članka može dati i poslodavac.

Članak 46.

Invalidu rada s pravom na profesionalnu rehabilitaciju, kojemu je za odlazak na profesionalnu rehabilitaciju i povratak s rehabilitacije potreban prijevoz, a zbog invalidnosti se ne može služiti sredstvima javnog prijevoza, Zavod osigurava poseban prijevoz.

Članak 47.

(1) Invalid rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju zbog ozljede izvan rada ili bolesti ima, od dana nastanka invalidnosti do dana početka profesionalne rehabilitacije i od dana završetka profesionalne rehabilitacije do zaposlenja na odgovarajućem radnom mjestu, pravo na naknadu plaće u visini invalidske mirovine za slučaj profesionalne nesposobnosti za rad.

(2) Invalid rada iz stavka 1. ovoga članka za vrijeme profesionalne rehabilitacije ima pravo na naknadu plaće u visini invalidske mirovine zbog opće nesposobnosti za rad.

(3) Naknada plaće iz stavka 1. ovoga članka pripada invalidu rada najduže 12 mjeseci od dana završetka profesionalne rehabilitacije pod uvjetom da se u roku od 30 dana od dana završetka profesionalne rehabilitacije prijavio nadležnoj službi zapošljavanja i da se u skladu s propisima o zapošljavanju redovito prijavljuje toj službi.

Članak 48.

(1) Invalid rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti ima, od dana nastanka invalidnosti do dana početka profesionalne rehabilitacije, za vrijeme profesionalne rehabilitacije i od dana završetka profesionalne rehabilitacije do zaposlenja na odgovarajućem radnom mjestu, pravo na naknadu plaće u visini invalidske mirovine zbog opće nesposobnosti za rad za 40 godina mirovinskog staža.

(2) Naknada plaće iz stavka 1. ovoga članka pripada invalidu rada najduže 24 mjeseca od dana završetka profesionalne rehabilitacije pod uvjetom da se u roku od 30 dana od dana završetka profesionalne rehabilitacije prijavio nadležnoj službi zapošljavanja i da se u skladu s propisima o zapošljavanju redovito prijavljuje toj službi.

Članak 49.

Invalid rada ima pravo na naknadu plaće iz članka 47. i 48. ovoga Zakona i za vrijeme naknadnog liječenja, odnosno medicinske rehabilitacije na koju je upućen tijekom korištenja prava na profesionalnu rehabilitaciju zbog bolesti i drugih uzroka, zbog kojih bi mu, prema propisima o zdravstvenom osiguranju, pripadala naknada plaće, kao i za vrijeme prilagođavanja za rad.

Članak 50.

Kada se profesionalna rehabilitacija obavlja izvan mjesta prebivališta invalida rada, a ne može se osigurati stalni prijevoz od mjesta stanovanja do mjesta gdje se obavlja profesionalna rehabilitacija,

invalidu se osigurava smještaj i prehrana ili naknada troškova smještaja i prehrane za vrijeme profesionalne rehabilitacije u drugom mjestu u svoti koju odredi Zavod općim aktom.

Članak 51.

Invalid rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju gubi to pravo ako se njime ne koristi u određenom roku, a nije u tome spriječen razlozima koji su protiv njegove volje, i to:

- 1) ako ne stupa na profesionalnu rehabilitaciju u roku od mjesec dana od dana upućivanja na profesionalnu rehabilitaciju,
- 2) ako tijekom trajanja profesionalne rehabilitacije prekine započetu profesionalnu rehabilitaciju ili ako ne obavlja dužnosti u svezi s profesionalnom rehabilitacijom.

b) Invalidska mirovina

Članak 52.

(1) Pravo na invalidsku mirovinu ima osiguranik iz članka 10., 11. i 13. do 17. ovoga Zakona na temelju invalidnosti iz članka 34. stavak 1. i 2. ovoga Zakona, a osiguranik iz članka 12. na temelju invalidnosti iz članka 34. stavka 2. ovoga Zakona, ako je invalidnost nastala zbog bolesti ili ozljede izvan rada prije navršenih 65 godina života (muškarac), odnosno 60 godina života (žena) i ako mu navršeni mirovinski staž pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka.

(2) Iznimno od odredaba stavka 1. ovoga članka pravo na invalidsku mirovinu stječe osiguranik i to:

1) kod kojeg je nastala invalidnost prije 35. godine života, a ima višu stručnu spremu, ako je do dana nastanka invalidnosti navršio staž osiguranja od najmanje dvije godine, a osiguranik koji ima visoku stručnu spremu ako je do dana nastanka invalidnosti navršio jednu godinu staža osiguranja i ako je invalidnost nastala za vrijeme osiguranja ili u roku od jedne godine nakon prestanka osiguranja,

2) kod kojeg je invalidnost nastala prije 30. godine života, ako je navršio najmanje jednu godinu staža osiguranja i ako je invalidnost nastala za vrijeme osiguranja ili u roku od jedne godine nakon prestanka osiguranja.

(3) Kao radni vijek, u smislu stavka 1. ovoga članka, uzima se broj punih godina od dana kada je osiguranik navršio 20 godina života do dana nastanka invalidnosti. Osiguraniku, koji je nakon navršene 20. godine života bio na redovitom školovanju i takvim školovanjem stekao višu stručnu spremu, radni vijek računa se od navršene 23. godine života, a osiguraniku koji je stekao visoku stručnu spremu - od navršene 26. godine života.

(4) Razdoblje radnog vijeka iz stavka 3. ovoga članka skraćuje se za razdoblje koje je osiguranik:

- 1) proveo na odsluženju vojnog roka,
- 2) bio prijavljen kao nezaposlena osoba nadležnoj službi za zapošljavanje.

(5) Ako je invalidnost osiguranika nastala zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti pravo na invalidsku mirovinu osiguranik stječe bez obzira na dužinu mirovinskog staža.

c) Zajedničke odredbe

Članak 53.

Osiguranik, odnosno osigurana osoba koja je namjerno izazvala svoju invalidnost ne može na temelju te invalidnosti ostvariti pravo na profesionalnu rehabilitaciju ili pravo na invalidsku mirovinu.

Članak 54.

(1) Pravo na invalidsku mirovinu ima osiguranik od dana nastanka invalidnosti, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Kada se pravo na invalidsku mirovinu ostvaruje na zahtjev osiguranika nakon prestanka osiguranja, a invalidnost je postojala prije podnošenja zahtjeva, osiguranik ima pravo na invalidsku mirovinu od dana nastanka invalidnosti, ako je zahtjev za ostvarivanje prava podnesen u roku od šest mjeseci od dana nastanka invalidnosti. Ako je zahtjev podnesen nakon isteka navedenoga roka, osiguranik ima pravo na invalidsku mirovinu od prvoga dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag.

(3) Osiguraniku kod kojega je utvrđena invalidnost na temelju koje ima pravo na invalidsku mirovinu iz članka 34. ovoga Zakona, a koji je primao naknadu plaće za vrijeme bolovanja prema propisima o zdravstvenom osiguranju, invalidska mirovina se isplaćuje od prvoga idućeg dana od dana kada je rješenje o priznanju prava na mirovinu postalo pravomoćno.

(4) Osiguraniku koji ima pravo na invalidsku mirovinu na temelju opće nesposobnosti za rad iz članka 34. stavka 2. ovoga Zakona a koji nije primao naknadu plaće za vrijeme bolovanja prema propisima iz zdravstvenog osiguranja, mirovina se isplaćuje od prvoga idućeg dana od dana do kojega je nakon utvrđene invalidnosti ostvario plaću.

(5) Osiguraniku koji ima pravo na invalidsku mirovinu na temelju profesionalne nesposobnosti za rad iz članka 34. stavka 1. ovoga Zakona, a koji je nakon utvrđene invalidnosti nastavio raditi a nije primao naknadu plaće za vrijeme bolovanja prema propisima o zdravstvenom osiguranju, invalidska mirovina isplaćuje se, uz primjenu članka 80. stavak 1. točka 5. ovoga Zakona, od dana utvrđene invalidnosti.

(6) Osiguraniku koji ima pravo na invalidsku mirovinu na temelju profesionalne nesposobnosti za rad iz članka 34. stavka 1. ovoga Zakona, a kojem je nakon utvrđene invalidnosti prestao radni odnos, odnosno osiguranje, invalidska mirovina se isplaćuje, uz primjenu članka 80. stavka 1. točke 4. ovoga Zakona, od prvoga idućeg dana nakon prestanka radnog odnosa, odnosno osiguranja.

(7) Osiguraniku iz članka 10. stavak 1. točka 4., članka 11. do 14. i članka 16. i 17. ovoga Zakona koji ima pravo na invalidsku mirovinu, mirovina se isplaćuje od dana nastanka invalidnosti ako su do toga dana dospjeli doprinosi s pripadajućim kamatama u cijelosti uplaćeni.

(8) Osiguranik kod kojega je invalidnost nastala kao posljedica radnje za koju je pravomoćnom presudom osuđen prema kaznenom zakonodavstvu za kaznena djela protiv Republike Hrvatske i kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom ne stječe, odnosno gubi pravo na invalidsku mirovinu ostvarenu na temelju te invalidnosti s prvim danom idućega mjeseca od mjeseca u kojem je presuda donesena u kaznenom postupku postala pravomoćnom.

(9) Ako u slučaju iz stavka 8. ovoga članka postoji pravo članova obitelji osiguranika na uzdržavanje od osiguranika, njegova će se invalidska mirovina isplaćivati tim članovima obitelji u visini obiteljske mirovine.

Članak 55.

(1) Prava stečena na osnovi invalidnosti traju dok postoji stanje invalidnosti, prema kojoj je pravo određeno.

(2) Ako u stanju invalidnosti i preostale radne sposobnosti nastanu promjene zbog kojih se prema ovome Zakonu utvrđeno pravo mijenja ili zbog kojih nastanu uvjeti za stjecanje nekoga drugog prava na osnovi invalidnosti, pravo se mijenja, odnosno stječe se novo pravo od dana nastanka promjena u stanju invalidnosti.

(3) Ako u stanju invalidnosti i preostale radne sposobnosti nastanu promjene zbog kojih se prema ovome Zakonu utvrđeno pravo gubi, pravo se gubi od prvoga dana idućega mjeseca nakon donošenja rješenja o prestanku prava.

5. Naknada zbog tjelesnog oštećenja

Članak 56.

(1) Tjelesno oštećenje postoji kada kod osiguranika nastane gubitak, bitnije oštećenje ili znatnija onesposobljenost pojedinog organa ili dijelova tijela što otežava normalnu aktivnost organizma i zahtijeva veće napore u obavljanju životnih potreba, bez obzira na to uzrokuje li ono ili ne uzrokuje invalidnost.

(2) Pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja stječe osiguranik kod kojega tjelesno oštećenje od najmanje 30% nastane kao posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti.

(3) Vrste tjelesnih oštećenja i postoci tih oštećenja, na osnovi kojih se stječe pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja, utvrđuju se zakonom.

Članak 57.

Ako osiguranik, za isti slučaj tjelesnog oštećenja stekne pravo na naknadu prema ovome Zakonu i pravo na naknadu prema drugim propisima, može koristiti samo jedno od tih prava, prema vlastitom izboru.

Članak 58.

(1) Naknada zbog tjelesnog oštećenja se određuje ovisno o postotku tjelesnog oštećenja u odgovarajućem postotku od osnovice i iznosi:

Zbog tjelesnog oštećenja od	Stupanj	Naknada iznosi u postotku od osnovice
100%	1	40%
90%	2	36%
80%	3	32%
70%	4	28%
60%	5	24%

50%	6	20%
40%	7	16%
30%	8	12%

(2) Osnovicu za određivanje naknade iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje Zavod općim aktom.

(3) Naknada zbog tjelesnog oštećenja usklađuje se na isti način kao i mirovine.

Članak 59.

Osiguranik ima pravo na naknadu od dana nastanka tjelesnog oštećenja ako je zahtjev za ostvarivanje prava podnesen u roku od šest mjeseci od dana nastanka tjelesnog oštećenja. Ako je zahtjev podnesen nakon isteka navedenog roka, osiguranik ima pravo na naknadu od prvoga dana idućega mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag.

6. Obiteljska mirovina

Članak 60.

(1) Članovi obitelji umrlog osiguranika iz članka 21. ovoga Zakona imaju pravo na obiteljsku mirovinu:

- 1) ako je osiguranik navršio najmanje 5 godina staža osiguranja ili najmanje 10 godina mirovinskog staža ili
- 2) ako je osiguranik ispunjavao uvjete dužine mirovinskog staža za stjecanje prava na invalidsku mirovinu ili
- 3) ako je osiguranik bio korisnik starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine ili
- 4) ako je osiguranik bio korisnik prava na profesionalnu rehabilitaciju.

(2) Ako je smrt osiguranika ili osigurane osobe iz članka 18. do 20. ovoga Zakona nastala zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, članovi obitelji imaju pravo na obiteljsku mirovinu bez obzira na dužinu mirovinskog staža osiguranika.

Članak 61.

(1) Pravo na obiteljsku mirovinu ne može ostvariti član obitelji koji je namjerno uzrokovao smrt osiguranika ili korisnika mirovine i za takvo kazneno djelo je osuđen pravomoćnom presudom.

(2) Član obitelji umrlog osiguranika, osigurane osobe ili korisnika mirovine, koji se namjerno onesposobio za rad, radi ostvarivanja prava na obiteljsku mirovinu, ne može po toj osnovi steći pravo na tu mirovinu.

Članak 62.

(1) Udovica ima pravo na obiteljsku mirovinu:

- 1) ako je do smrti bračnog druga, po kojem joj to pravo pripada, navršila 50 godina života ili

2) ako je mlađa od 50 godina života i ako je do smrti bračnog druga nastupila opća nesposobnost za rad ili je takva nesposobnost nastala u roku od jedne godine nakon smrti bračnog druga ili

3) ako je nakon smrti bračnog druga ostalo jedno ili više djece koja imaju pravo na obiteljsku mirovinu po ocu, a udovica obavlja roditeljske dužnosti prema toj djeci. Udovica kod koje tijekom trajanja prava na toj osnovi nastupi opća nesposobnost za rad zadržava pravo na obiteljsku mirovinu dok postoji takva nesposobnost.

(2) Udovica koja do smrti bračnog druga nije navršila 50, ali je imala navršenih 45 godina života, ima pravo na obiteljsku mirovinu kada navrši 50 godina života.

(3) Udovica koja je tijekom trajanja prava na obiteljsku mirovinu, stečenog prema stavku 1. točki 3. ovoga članka navršila 50 godina života, zadržava pravo na obiteljsku mirovinu trajno, a ako udovici to pravo prestane prije navršene 50. godine, ali nakon navršene 45. godine života, može pravo ponovno ostvariti kada navrši 50 godina života.

(4) Udovica koja je do smrti bračnog druga ili prestanka prava na obiteljsku mirovinu navršila 45 godina života, stječe pravo na obiteljsku mirovinu i prije navršenih 50 godina života ako kod nje nastupi opća nesposobnost za rad.

(5) Udovac ima pravo na obiteljsku mirovinu pod uvjetima iz stavka 1. do 4. ovoga članka.

(6) Udovica ima pravo na obiteljsku mirovinu i kada je dijete osiguranika rođeno nakon njegove smrti (stavak 1. točka 3.) i to joj pravo pripada od dana smrti osiguranika.

Članak 63.

(1) Pravo na obiteljsku mirovinu, uz uvjete iz članka 62. ovoga Zakona, ima i razvedeni bračni drug ako mu je sudskom odlukom dosuđeno pravo na uzdržavanje.

(2) Ako pravo na obiteljsku mirovinu imaju udovica, odnosno udovac i bivši bračni drug osiguranika iz stavka 1. ovoga članka, obiteljska se mirovina određuje u visini koja pripada za jednog člana obitelji.

Članak 64.

(1) Dijete ima pravo na obiteljsku mirovinu nakon smrti roditelja i može se tim pravom koristiti do navršene 15. godine života, odnosno do 18. godine života ako je prijavljeno radi zaposlenja nadležnoj službi za zapošljavanje.

(2) Dijete kod kojega nastupi opća nesposobnost za rad, do dobi do koje se djeci osigurava pravo na obiteljsku mirovinu, ima pravo na obiteljsku mirovinu za svo vrijeme dok takva nesposobnost traje.

(3) Dijete kod kojega nastupi opća nesposobnost za rad nakon dobi do koje se djeci osigurava pravo na obiteljsku mirovinu iz stavka 1. ovoga članka, a prije smrti osiguranika ili korisnika prava, ima pravo na obiteljsku mirovinu ako ga je osiguranik ili korisnik prava uzdržavao do svoje smrti.

(4) Dijete kod kojega tijekom trajanja prava na obiteljsku mirovinu nastupi opća nesposobnost za rad, zadržava pravo na obiteljsku mirovinu dok postoji takva nesposobnost.

Članak 65.

(1) Dijete ima pravo na obiteljsku mirovinu i koristi se tim pravom nakon navršene 15. godine života ako je u trenutku smrti osiguranika na redovitom školovanju ili započne takvo školovanje nakon smrti osiguranika. To pravo pripada djeci do kraja redovitog školovanja, ali najduže do navršene 26. godine života.

(2) Ako je redovito školovanje prekinuto zbog bolesti, dijete ima pravo na obiteljsku mirovinu i koristi se tim pravom za vrijeme bolesti - do navršene 26. godine života, kao i nakon tih godina - ali najviše onoliko vremena koliko je zbog bolesti izgubljeno za redovito školovanje, ako je ono nastavljeno prije navršenih 26 godina života.

Članak 66.

(1) Roditelj kojega je osiguranik ili korisnik prava uzdržavao do svoje smrti ima pravo na obiteljsku mirovinu:

1) ako je do smrti osiguranika ili korisnika prava navršio, i to: otac - 60 godina života, a majka - 50 godina života ili

2) ako je otac mlađi od 60 godina života, a majka mlađa od 50 godina, ali je do smrti osiguranika ili korisnika prava nastala opća nesposobnost za rad, sve dok takva nesposobnost traje.

(2) Ako roditelj iz stavka 1. točke 2. ovoga članka tijekom trajanja prava na obiteljsku mirovinu navrší godine života iz stavka 1. točke 1. ovoga članka, trajno zadržava pravo na mirovinu.

Članak 67.

(1) Član obitelji ima pravo na obiteljsku mirovinu od dana kada su ispunjeni uvjeti propisani za stjecanje prava na mirovinu, ako je zahtjev za ostvarivanje prava podnesen u roku od šest mjeseci od dana ispunjenja uvjeta. Ako je zahtjev podnesen nakon isteka roka od šest mjeseci od dana ispunjenja uvjeta, član obitelji ima pravo na obiteljsku mirovinu od prvoga dana podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag.

(2) Članu obitelji koji je u trenutku podnošenja zahtjeva i ostvarivanja prava na obiteljsku mirovinu zaposlen ili obavlja djelatnost na osnovi koje je osiguran, obiteljska mirovina se isplaćuje od prvoga idućeg dana nakon prestanka zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti.

(3) Članu obitelji koji zahtjev za obiteljsku mirovinu podnese nakon prestanka zaposlenja ili obavljanja djelatnosti na temelju koje je bio osiguran, obiteljska mirovina koja mu pripada unatrag, prema stavku 1. ovoga članka, ne isplaćuje se za ono razdoblje u kojem je bio zaposlen ili obavljao djelatnost na temelju koje je bio osiguran.

(4) Kada netko od članova obitelji podnese zahtjev za ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu poslije drugih članova obitelji koji su već ranije ostvarili pravo na mirovinu, određuje se nova obiteljska mirovina i isplaćuje od prvoga dana idućega mjeseca nakon podnošenja zahtjeva.

Članak 68.

(1) Ako obiteljsku mirovinu koriste dva ili više članova obitelji, pa nekom od njih prestane pravo na mirovinu, ostalim članovima koji imaju pravo na obiteljsku mirovinu ponovno se određuje visina mirovine. Tako određena mirovina pripada od dana od kojega nekom od korisnika prestane pravo na mirovinu, a ponovno određena mirovina isplaćuje se počevši od prvoga dana idućega mjeseca nakon nastale promjene.

(2) Ako se isplaćivanje dijela obiteljske mirovine obustavi, obiteljska se mirovina ponovno ne određuje za razdoblje dok te okolnosti traju.

(3) Kada se udovici ili udovcu, zbog zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti ili korištenja starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine ne isplaćuje obiteljska mirovina koja mu pripada, ostalim se članovima obiteljska mirovina ponovno određuje kao da udovica, odnosno udovac nema pravo na obiteljsku mirovinu i tako određena mirovina isplaćuje se dok traje obustava isplate dijela mirovine koji pripada udovici, odnosno udovcu.

(4) Odredba stavka 3. ovoga članka primjenjuje se i u slučaju kada obiteljska mirovina pripada i udovici ili udovcu i razvedenom bračnom drugu, ako se samo jednom od njih obustavlja isplata pripadajućeg dijela mirovine.

Članak 69.

(1) Ako pravo na obiteljsku mirovinu ima samo udovica ili udovac i djeca osiguranika, ili samo roditelji osiguranika ili samo druga djeca bez roditelja, a neki od njih žive odvojeno, ukupna se svota obiteljske mirovine dijeli na jednake dijelove, pa se svakom članu obitelji isplaćuje pripadajući dio mirovine.

(2) Ako pravo na obiteljsku mirovinu ima udovica, odnosno udovac, djeca i roditelji osiguranika, a neki od njih žive odvojeno, ukupna se svota obiteljske mirovine prethodno podijeli na dio koji pripada udovici, odnosno udovcu i djeci osiguranika i na dio koji pripada roditeljima osiguranika, a onda se svaki od tih dijelova dijeli na jednake dijelove, pa se svakom članu obitelji isplaćuje pripadajući dio mirovine.

(3) Ako pravo na obiteljsku mirovinu ima udovica, odnosno udovac, djeca ili roditelji osiguranika i druga djeca bez roditelja, a neki od njih žive odvojeno, ukupna se svota obiteljske mirovine prethodno podijeli na dio koji pripada udovici, odnosno udovcu, djeci ili roditeljima osiguranika i na dio koji pripada drugoj djeci bez roditelja, a onda se svaki od tih dijelova dijeli na jednake dijelove, pa se svakom članu obitelji isplaćuje pripadajući dio mirovine.

(4) Obiteljska se mirovina dijeli, prema stavku 1. do 3. ovoga članka, i u slučaju kada se nekome od korisnika privremeno obustavi isplata obiteljske mirovine koja mu pripada ako se obiteljska mirovina ponovno ne određuje prema članku 68. ovoga Zakona.

Članak 70.

(1) Stupanjem u brak gube pravo na obiteljsku mirovinu:

1) udovica, odnosno udovac mlađi od 50 godina, osim ako to pravo imaju zbog opće nesposobnosti za rad,

2) djeca osiguranika, braća, sestre i druga djeca bez roditelja, osim djece koja to pravo imaju zbog opće nesposobnosti za rad i djece koja se nalaze na redovitom školovanju.

(2) Udovici, odnosno udovcu koji je stupanjem u novi brak izgubio pravo na obiteljsku mirovinu, a po bračnom drugu iz novoga braka nije ostvario obiteljsku mirovinu, uspostavlja se pravo na prijašnju obiteljsku mirovinu uz uvjet da u trenutku prestanka novog braka ima još dijete iz prvog braka koje se koristi obiteljskom mirovinom i da prema tome djetetu obavlja roditeljske dužnosti.

(3) Odredba stavka 1. točke 1. ovoga članka odgovarajuće se primjenjuje i na razvedenoga bračnog druga.

7. Naknada putnih troškova

Članak 71.

(1) Osigurana osoba ima pravo na naknadu putnih troškova u svezi s ostvarivanjem, odnosno korištenjem prava kada ju Zavod:

- 1) uputi ili pozove u drugo mjesto radi davanja nalaza i mišljenja od strane ovlaštenog vještaka,
- 2) uputi u drugo mjesto radi profesionalne rehabilitacije.

(2) Pravo na naknadu putnih troškova ima i osoba određena kao pratitelj osigurane osobe iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Naknada putnih troškova obuhvaća:

- 1) naknadu za troškove prijevoza,
- 2) naknadu za troškove prehrane i smještaja za vrijeme putovanja i boravka u drugom mjestu.

Članak 72.

Invalid rada kojemu je priznato pravo na profesionalnu rehabilitaciju ima pravo na naknadu prijevoznih troškova ako mu je zbog korištenja priznatog prava prema stanju invalidnosti i s obzirom na udaljenost mjesta određenog za profesionalnu rehabilitaciju potreban stalni prijevoz.

Članak 73.

Zavod općim aktom utvrđuje vrstu i način uporabe prijevoznog sredstva, uzimajući u obzir zdravstveno stanje osiguranika i dužinu puta, potanje uvjete i način ostvarivanja naknade putnih troškova i svotu naknade za troškove prehrane i smještaja za vrijeme putovanja i boravka u drugom mjestu.

8. Određivanje mirovine

Članak 74.

Svota mirovine izračunava se tako da se osobni bodovi pomnože s mirovinskim faktorom i aktualnom vrijednošću mirovine na dan ostvarivanja prava na mirovinu.

Članak 75.

(1) Vrijednosni bodovi utvrđuju se na temelju plaća i osnovica osiguranja ostvarenih nakon 1. siječnja 1970. tako da se plaća, odnosno osnovica osiguranja utvrđena za svaku kalendarsku godinu podijeli s prosječnom godišnjom plaćom svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj za istu kalendarsku godinu. Plaće ili osnovice koje su u bruto svoti dijele se s prosječnom bruto plaćom, a ako su u neto svoti s prosječnom neto plaćom.

(2) Za razdoblja mirovinskog staža navršenog do 31. prosinca 1969. uzimaju se prosječni vrijednosni bodovi. Prosječni vrijednosni bodovi uzimaju se i za razdoblja mirovinskog staža navršenog nakon 1. siječnja 1970. u kojima nije ostvarena plaća, odnosno osnovica osiguranja ili ne postoje podaci o plaći, odnosno osnovici osiguranja, kao i za razdoblja u kojima su osiguranici dok su imali status prognanika imali pravo na minimalnu plaću.

(3) Prosječni vrijednosni bodovi utvrđuju se tako da se zbroj vrijednosnih bodova iz stavka 1. ovoga članka, članka 76. i 77. ovoga Zakona podijeli s razdobljem za koje su obračunati.

(4) Osiguraniku kojem se ne mogu utvrditi vrijednosni bodovi ni za jednu kalendarsku godinu nakon 1. siječnja 1970. zbog toga što osiguranik nakon toga dana nije bio osiguran ili za razdoblja nakon toga dana nema podataka o plaći, odnosno osnovici osiguranja, vrijednosni bodovi će se utvrditi tako da će se za svaku godinu mirovinskog staža uzeti jedan vrijednosni bod.

(5) Za utvrđivanje vrijednosnih bodova za godinu u kojoj se ostvaruje pravo na mirovinu, uzimaju se prosječni vrijednosni bodovi razmjerno stažu osiguranja navršenom u toj godini.

(6) Kada je ukupni mirovinski staž navršen u godinama, mjesecima i danima, tada se ukupni mirovinski staž računa tako da se za svaki dodatni mjesec navršenoga staža punim godinama dodaje po 0,0834, a za svaki dodatni dan po 0,00274.

(7) Jedan vrijednosni bod u smislu stavka 1. ovoga članka predstavlja plaću u visini prosječne plaće u Republici Hrvatskoj u jednoj kalendarskoj godini.

Članak 76.

(1) Za razdoblja staža osiguranja navršenog od 1. siječnja 1970. do 31. prosinca 1998. u kojima su ostvarene naknade plaće prema propisima o mirovinskom i invalidskom osiguranju, za izračun vrijednosnih bodova uzimaju se osnovice od kojih su određene te naknade plaće, a u slučaju naknade plaće zbog manje plaće na drugom poslu za izračun se uzima ostvarena naknada.

(2) Za razdoblja staža osiguranja nakon 1. siječnja 1999. u kojima je ostvarena naknada plaće u svezi s pravom na profesionalnu rehabilitaciju, za izračun vrijednosnih bodova uzima se ostvarena naknada plaće.

Članak 77.

(1) Kada je osiguranik tijekom kalendarske godine ostvario naknadu plaće za koju se plaćaju doprinosi za mirovinsko osiguranje i naknadu plaće za vrijeme bolovanja prema propisima o zdravstvenom osiguranju, za izračun vrijednosnih bodova za to vrijeme uzimaju se ostvarene naknade plaće.

(2) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, kada je osiguranik ostvario naknadu plaće za vrijeme bolovanja prema propisima o zdravstvenom osiguranju u razdoblju do 31. prosinca 1998., za to razdoblje uzimaju se prosječni vrijednosni bodovi iz razdoblja u kojem je osiguranik ostvario plaću, odnosno osnovicu osiguranja.

Članak 78.

(1) Polazni faktor ovisi o dobi osiguranika na dan stjecanja prava na mirovinu. Polazni faktor određuje u kojem se opsegu uzimaju u obzir vrijednosni bodovi pri utvrđivanju mjesečne svote mirovine. Vrijednosni bodovi uzimaju se u punom opsegu (polazni faktor 1,0):

- 1) kod invalidskih mirovina,
- 2) kod obiteljskih mirovina nakon smrti osiguranika,
- 3) kod starosnih mirovina.

(2) Polazni faktor za određivanje prijevremene starosne mirovine utvrđuje se tako da se polazni faktor iz stavka 1. ovoga članka za svaki kalendarski mjesec smanjuje za 0,3% osiguraniku prije navršene 65. godine života - muškarcu, odnosno 60. godine života - ženi.

Članak 79.

(1) Osobni bodovi za određivanje mirovine dobivaju se tako da se prosječni vrijednosni bodovi iz članka 75. stavka 3. ovoga Zakona pomnože s ukupnim mirovinskim stažom i polaznim faktorom.

(2) Osnovica za utvrđivanje osobnih bodova su vrijednosni bodovi:

1) osiguranika - za određivanje starosne mirovine, prijevremene starosne mirovine i invalidske mirovine,

2) umrlog osiguranika - za određivanje obiteljske mirovine.

(3) Pri određivanju osobnih bodova osiguranika za određivanje invalidske mirovine, ako je invalidnost uzrokovana ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću, uzimaju se u obzir vrijednosni bodovi najmanje za 40 godina mirovinskog staža.

(4) Pri određivanju osobnih bodova umrlog osiguranika, za određivanje obiteljske mirovine uzimaju se u obzir vrijednosni bodovi najmanje za 21 godinu mirovinskog staža.

(5) Pri određivanju osobnih bodova umrlog osiguranika, čija smrt je uzrokovana ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću, za određivanje obiteljske mirovine uzimaju se u obzir vrijednosni bodovi najmanje za 40 godina mirovinskog staža.

(6) Ako je osiguranik umro kao korisnik invalidske mirovine ostvarene zbog profesionalne nesposobnosti za rad, koja mu je za razdoblje njegova zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti isplaćivana prema članku 80. stavku 1. točki 5. ovoga Zakona, osobni bodovi umrlog osiguranika odredit će se tako da će se uzeti u obzir i vrijednosni bodovi za staž osiguranja nakon nastanka njegove invalidnosti.

(7) Ako pravo na obiteljsku mirovinu imaju samo djeca nakon smrti oba roditelja, za određivanje obiteljske mirovine uzet će se u obzir zbroj osobnih bodova oba umrla osiguranika.

(8) Nakon smrti korisnika starosne mirovine, prijevremene starosne mirovine ili invalidske mirovine, obiteljska mirovina odredit će se od svote mirovine koja je korisniku pripadala u trenutku smrti uz primjenu mirovinskog faktora iz članka 80. ovoga Zakona.

(9) Ako pravo na obiteljsku mirovinu imaju samo djeca, nakon smrti oba roditelja koji su ostvarili starosnu mirovinu, prijevremenu starosnu mirovinu ili invalidsku mirovinu, obiteljska mirovina odredit će se od svote koju čini zbroj tih mirovina koje su korisnicima pripadale u trenutku smrti, uz primjenu mirovinskog faktora iz članka 80. ovoga Zakona.

Članak 80.

(1) Mirovinski faktor iznosi za:

1) starosnu mirovinu	1,0
2) prijevremenu starosnu mirovinu	1,0
3) invalidsku mirovinu zbog opće nesposobnosti za rad	1,0
4) invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad 0,6667	
5) invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad, koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti	0,3333
6) invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad uzrokovane ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja ili obavljanja samostalne djelatnosti	0,5
7) obiteljsku mirovinu u slučaju ako mirovina pripada samo udovici, odnosno udovcu i djeci osiguranika, ili samo roditeljima, ili braći, sestrama i drugoj djeci bez roditelja uzetoj na uzdržavanje, i to ako mirovinu koristi:	
- jedan član obitelji	0,7
- dva člana obitelji	0,8
- tri člana obitelji	0,9
- četiri i više članova obitelji	1,0

(2) Ako pravo na obiteljsku mirovinu ima udovica, odnosno udovac, djeca i roditelji osiguranika, mirovinski se faktor određuje tako da se udovici, odnosno udovcu i djeci odredi prema stavku 1. točki 7. ovoga članka, a roditeljima ostatak do 1,0. Ako bi udovici, odnosno udovcu i djeci s obzirom na njihov broj, mirovinski faktor iznosio 1,0, mirovinski faktor za udovicu, odnosno udovca i djecu iznosi 0,9 a za roditelje 0,1.

(3) Ako pravo na obiteljsku mirovinu ima udovica, odnosno udovac, djeca ili roditelji i drugi članovi obitelji (brat, sestra i drugo dijete bez roditelja uzeto na uzdržavanje), mirovinski se faktor određuje tako da se udovici, odnosno udovcu, djeci ili roditeljima odredi prema stavku 1. točki 7. ovoga članka, a drugim članovima obitelji - ostatak do 1,0.

(4) Ako pravo na obiteljsku mirovinu ima udovica, odnosno udovac i bivši bračni drug osiguranika, odnosno korisnika mirovine, oboje se, radi određivanja obiteljske mirovine prema ovome Zakonu, smatraju jednim članom obitelji pa im se mirovinski faktor određuje za jednog člana obitelji.

Članak 81.

- (1) Aktualna vrijednost mirovine je utvrđena svota mirovine za jedan osobni bod.
- (2) Aktualna vrijednost mirovine utvrđuje se za svako polugodište tako da se aktualna vrijednost mirovine uskladi po stopi koja se dobije kao polovica zbroja stope promjene prosječnog indeksa troškova života u prethodnom polugodištu i stope promjene prosječne bruto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u prethodnom polugodištu u odnosu na polugodište koje mu prethodi.
- (3) Aktualnu vrijednost mirovine utvrđuje upravno vijeće Zavoda na temelju podataka Državnog zavoda za statistiku najkasnije dva mjeseca nakon isteka svakog polugodišta.

9. Najniža mirovina

Članak 82.

- (1) Osiguraniku koji ostvaruje mirovinu samo prema odredbama ovoga Zakona a kojem je mirovina određena prema članku 74. do 81. ovoga Zakona manja od najniže mirovine, odredit će se najniža mirovina.
- (2) Najniža mirovina određuje se za svaku godinu mirovinskog staža u visini od 0,825% od prosječne bruto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u 1998. godini prema podacima Državnog zavoda za statistiku.
- (3) Najniža mirovina korisnika invalidske mirovine, čija je invalidnost posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti, određuje se za svaku godinu mirovinskog staža u visini od 0,825% od prosječne bruto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u 1998. godini za 40 godina mirovinskog staža.
- (4) Najniža mirovina korisnika obiteljske mirovine nakon smrti osiguranika, čija je smrt posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti, određuje se za svaku punu godinu mirovinskog staža u visini od 0,825% od prosječne bruto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u 1998. godini za 40 godina mirovinskog staža.
- (5) Najniža mirovina određuje se uz primjenu mirovinskog faktora iz članka 80. ovoga Zakona.
- (6) Mirovina iz stavka 2. do 5. ovoga članka usklađuje se prema članku 86. ovoga Zakona.
- (7) Najniža mirovina ne pripada osiguraniku za vrijeme zaposlenja ili obavljanja samostalne djelatnosti.

10. Osnovna mirovina

Članak 83.

- (1) Osiguraniku osiguranom prema odredbama ovoga Zakona koji je na dan početka primjene obveznoga mirovinskog osiguranja za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje mlađi od 40 godina, starosna mirovina i prijevremena starosna mirovina određuje se na način da se dio mirovine koji mu pripada za mirovinski staž navršen do početka primjene obveznog mirovinskog osiguranja za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje određuje prema članku 74. do 81. ovoga Zakona, a dio mirovine koji mu pripada za mirovinski staž nakon toga određuje se kao osnovna mirovina.

(2) Osiguraniku koji do početka primjene obveznoga mirovinskog osiguranja za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje nije bio osiguran prema odredbama ovoga Zakona a bio je mlađi od 40 godina na dan primjene obveznog mirovinskog osiguranja za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje, starosna mirovina i prijevremena starosna mirovina određuje se kao osnovna mirovina.

Članak 84.

Osnovna mirovina određuje se kao zbroj dijelova mirovine određenih u visini:

- 1) 0,25% prosječne bruto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u prethodnoj godini na temelju podataka Državnog zavoda za statistiku za svaku godinu mirovinskog staža navršenog nakon početka primjene obveznoga mirovinskog osiguranja za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje,
- 2) 25% aktualne vrijednosti mirovine za osobne bodove ostvarene nakon početka primjene obveznoga mirovinskog osiguranja za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje.

Članak 85.

(1) Osiguraniku osiguranom u obveznom mirovinskom osiguranju za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje, koji u tome osiguranju ne ostvari starosnu mirovinu zbog toga što je kod njega nastala invalidnost prije ispunjenja uvjeta za starosnu mirovinu, određuje se invalidska mirovina za ukupni mirovinski staž prema članku 74. do 82. ovoga Zakona, ako zakonom nije drukčije određeno.

(2) Članovima obitelji osiguranika osiguranog u obveznom mirovinskom osiguranju za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje koji je umro prije ispunjenja uvjeta za starosnu mirovinu, određuje se obiteljska mirovina za ukupni mirovinski staž umrlog osiguranika prema članku 74. do 82. ovoga Zakona, ako zakonom nije drukčije određeno.

(3) U slučajevima ostvarivanja prava na invalidsku mirovinu i prava na obiteljsku mirovinu prema stavku 1. i 2. ovoga članka, nositelj provedbe obveznoga mirovinskog osiguranja za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje nadoknađuje Zavodu kapitaliziranu ukupnu svotu doprinosa koju je osiguranik uplatio u tom osiguranju, ako zakonom nije drukčije određeno.

11. Usklađivanje mirovina

Članak 86.

(1) Mirovine se usklađuju od 1. siječnja i od 1. srpnja svake kalendarske godine prema novoj aktualnoj vrijednosti mirovine utvrđene prema članku 81. ovoga Zakona.

(2) Način usklađivanja mirovina utvrđuje se općim aktom Zavoda.

12. Zajedničke odredbe o korištenju, gubitku i ponovnom određivanju prava

Članak 87.

(1) Mirovine i ostala novčana primanja iz mirovinskog osiguranja utvrđuju se u mjesečnoj svoti i isplaćuju unatrag.

(2) Dospjela primanja iz stavka 1. ovoga članka, koja nisu isplaćena zbog okolnosti koje je izazvao korisnik primanja, kao što je nedostavljena obavijest o promjeni adrese, nedostavljena potvrda o životu ili neobnovljena punomoć i drugo, mogu se naknadno isplatiti najviše za 12 mjeseci unatrag, računajući od dana podnošenja zahtjeva za isplatu.

Članak 88.

Isplata mirovina u inozemstvo obavlja se u skladu s međunarodnim ugovorom ili na temelju uzajamnosti.

Članak 89.

Ako osiguranik, odnosno korisnik mirovine stekne pravo na dvije ili više mirovina prema ovom Zakonu ili nekom drugom zakonu Republike Hrvatske u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti, može koristiti samo jednu mirovinu, prema vlastitom izboru.

Članak 90.

(1) Korisnik prijevremene starosne mirovine koji je nakon stjecanja prava na mirovinu navršio najmanje jednu godinu staža osiguranja, može ostvariti, pravo na starosnu mirovinu, odnosno prijevremenu starosnu mirovinu, ako su ispunjeni uvjeti godina života iz članka 30., odnosno članka 31. ovoga Zakona. Nova mirovina odredit će se prema članku 74. do 82. ovoga Zakona, prema ukupnom navršenom mirovinskom stažu i ostvarenim vrijednosnim bodovima prije i poslije ostvarivanja prava na prijevremenu starosnu mirovinu.

(2) Pri određivanju mirovine prema stavku 1. ovoga članka, polazni faktor se određuje prema starosti osiguranika na dan ponovnog ostvarivanja prava, prema članku 78. stavku 2. ovoga Zakona i umanjen za 0,3% za svaki mjesec za koji je osiguranik primao mirovinu.

(3) Korisniku mirovine koji se zaposli ili počne obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza osiguranja, isplata mirovine se obustavlja.

(4) Iznimno od stavka 3. ovoga članka, korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad iz članka 34. stavak 1. ovoga Zakona, ne obustavlja se isplata te mirovine.

(5) Korisniku starosne mirovine može se odrediti nova mirovina, ako je navršio najmanje jednu godinu staža osiguranja nakon priznanja prava na starosnu mirovinu. Nova mirovina odredit će se prema članku 74. do 82. ovoga Zakona prema ukupno navršenom mirovinskom stažu i ostvarenim vrijednosnim bodovima prije i poslije ostvarivanja prava na starosnu mirovinu.

(6) Korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad ako ostvari invalidsku mirovinu zbog opće nesposobnosti za rad, starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu, nova mirovina odredit će se na temelju mirovinskog staža i ostvarene plaće do dana stjecanja prava na invalidsku mirovinu zbog opće nesposobnosti za rad, prava na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu.

Članak 91.

(1) Korisnik mirovine može ovlastiti opunomoćenika da u njegovo ime prima mirovinu, odnosno naknadu zbog tjelesnog oštećenja.

(2) Punomoć iz stavka 1. ovoga članka vrijedi jednu godinu.

Članak 92.

Korisnik prava, odnosno opunomoćenik iz članka 91. ovoga Zakona dužan je u roku od 15 dana prijaviti Zavodu svaku promjenu nastalu u osobnim ili u stvarnim okolnostima koja utječe na pravo ili na opseg korištenja toga prava.

Članak 93.

- (1) Mirovina podliježe postupku ovrhe tako da se za naplatu potraživanja u ime zakonskog uzdržavanja može uzeti najviše jedna polovica, a za ostala potraživanja najviše jedna trećina.
- (2) Naknada zbog tjelesnog oštećenja ne podliježe postupku ovrhe radi naplate potraživanja.

V. MATIČNA EVIDENCIJA

Članak 94.

- (1) Zavod obvezno vodi matičnu evidenciju o osiguranicima, obveznicima plaćanja doprinosa i korisnicima prava iz mirovinskog osiguranja na način i u skladu s odredbama ovoga Zakona.
- (2) Podaci o poslovima i osiguranicima iz članka 33. ovoga Zakona evidentiraju se u matičnoj evidenciji na način i u postupku koji utvrđuje Zavod općim aktom.
- (3) Evidenciju o vremenu koje su osiguranici proveli na određenim poslovima u Ministarstvu obrane, Ministarstvu unutarnjih poslova i Ministarstvu pravosuđa vode ta tijela.

Članak 95.

- (1) U matičnu evidenciju unose se podaci:
  - 1) o osiguranicima i osobama koje nisu osigurane, a kojima je mirovinski staž utvrđen rješenjem, odnosno kojima je razdoblje provedeno u osiguranju upisano u radnu knjižicu (osiguranici),
  - 2) o osobama koje su ostvarile pravo iz mirovinskog osiguranja (korisnici prava),
  - 3) o obveznicima uplaćivanja doprinosa za mirovinsko osiguranje.
- (2) Zavod utvrđuje metodološka načela i kodeks šifara za vođenje matične evidencije nakon što pribavi mišljenje Državnog zavoda za statistiku.

Članak 96.

- (1) Zavod je obvezan utvrditi točnost i potpunost podataka koji se unose u matičnu evidenciju.
- (2) Podaci uneseni u matičnu evidenciju, na način propisan ovim Zakonom, mogu se naknadno mijenjati samo u slučajevima ako se utvrdi da su netočni.
- (3) Zavod osigurava tajnost podataka unesenih u matičnu evidenciju na način propisan zakonom i općim aktom Zavoda.

Članak 97.

- (1) Podaci sadržani u matičnoj evidenciji koriste se za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja, provedbu toga osiguranja i za druge potrebe određene zakonom i općim aktom Zavoda.
- (2) Zavod je dužan osiguraniku, na njegov zahtjev, izdati potvrdu o podacima unesenim u matičnu evidenciju. Potvrda je javna isprava.
- (3) Osiguranik koji smatra da podaci iz potvrde nisu točni, ima pravo zahtijevati u roku od 15 dana od dana primitka potvrde da Zavod o tome donese rješenje. Zavod je dužan donijeti rješenje u roku od 30 dana od dana primitka zahtjeva.

Članak 98.

- (1) Obveznici plaćanja doprinosa dužni su Zavodu dostavljati podatke propisane ovim Zakonom i općim aktom Zavoda na propisanim prijavama.
- (2) Obveznici plaćanja doprinosa dužni su omogućiti Zavodu provjeru dostavljenih podataka.
- (3) Ako poslodavac ili sam obveznik ne dostavi podatke u roku, Zavod će poduzeti mjere prema odredbama ovoga Zakona.

Članak 99.

- (1) Svojstvo osiguranika, mirovinski staž, plaće, osnovice osiguranja, naknade plaće i doprinos utvrđuju se na osnovi isprava izdanih u skladu sa zakonom.
- (2) Svojstvo osiguranika i mirovinski staž, kada podatke o tome nije moguće pribaviti zbog okolnosti uzrokovanih Domovinskim ratom, može se dokazivati i izjavama svjedoka.
- (3) Vrijeme koje je osiguranik, odnosno osoba provela u sastavu Hrvatske domovinske vojske mobilizirane od 17. travnja 1941. do 15. svibnja 1945., odnosno u zarobljeništvu kao pripadnik Hrvatske domovinske vojske u tom razdoblju, kao i vrijeme provedeno u zarobljeništvu u razdoblju od 16. svibnja 1945. do otpuštanja iz zarobljeništvu, može se dokazivati i izjavama svjedoka.

Članak 100.

Za vođenje matične evidencije mjesno je nadležna područna ustrojstvena jedinica Zavoda, i to:

- 1) za osiguranike zaposlene kod poslodavca - prema sjedištu poslodavca,
- 2) za osiguranike samostalnih djelatnosti - prema mjestu registracije, odnosno obavljanja djelatnosti,
- 3) za osiguranike zaposlene u inozemstvu - prema prebivalištu koje je osiguranik imao prije odlaska u inozemstvo,
- 4) za nezaposlene - prema sjedištu nadležne službe zapošljavanja,
- 5) za poljoprivrednike - prema sjedištu tijela nadležnog za utvrđivanje katastarskog prihoda od poljoprivrede,

- 6) za korisnike prava - ustrojstvena jedinica Zavoda u kojem je osiguranik ostvario pravo iz mirovinskog osiguranja, odnosno ustrojstvena jedinica Zavoda koja obavlja isplatu mirovinskog primanja,
- 7) za osiguranike pomorce zaposlene na brodovima pod stranom zastavom - prema mjestu prebivališta,
- 8) za osiguranike u produženom osiguranju - prema prebivalištu osiguranika,
- 9) za osiguranike članove uprave trgovačkih društava - prema sjedištu trgovačkog društva.

Članak 101.

(1) Podatke za vođenje matične evidencije obveznici dostavljaju u sljedećim rokovima:

- 1) podatke o početku poslovanja, prestanku poslovanja i promjenama u poslovanju obveznika plaćanja doprinosa - u roku od 15 dana od dana početka poslovanja, od dana prestanka poslovanja, odnosno od dana nastale promjene u poslovanju obveznika plaćanja doprinosa,
- 2) podatke o početku osiguranja, prestanku osiguranja, promjenama tijekom osiguranja, kao i promjene podataka - u roku od 15 dana od dana početka zaposlenja ili osiguranja ili od pravomoćnosti rješenja o svojstvu osiguranika i osnovici osiguranja, od dana prestanka zaposlenja ili osiguranja, odnosno od dana promjena tijekom osiguranja,
- 3) podatke o utvrđenom stažu osiguranja, plaći, osnovici osiguranja, doprinosima, naknadi plaće za vrijeme bolovanja iz zdravstvenog osiguranja i stažu osiguranja nakon prestanka zaposlenja - najkasnije do kraja travnja za prethodnu kalendarsku godinu,
- 4) promjene podataka o stažu osiguranja, plaći, osnovici osiguranja i naknadi plaće za vrijeme bolovanja iz zdravstvenog osiguranja - u roku od 15 dana od dana utvrđene promjene dostavljenih podataka, a podatke o naknadno utvrđenom mirovinskom stažu - u roku od 15 dana od dana kada je rješenje o utvrđivanju mirovinskog staža postalo pravomoćno,
- 5) podatke o invalidima rada s pravom na profesionalnu rehabilitaciju - u roku od 15 dana od dana kada je rješenje o priznanju tog prava, odnosno o prestanku tog prava postalo pravomoćno.

(2) Zavod je dužan unijeti podatke u matičnu evidenciju u sljedećim rokovima:

- 1) podatke iz stavka 1. točke 1. i 2. ovoga članka u roku od 8 dana od dana zaprimanja prijave,
- 2) podatke iz stavka 1. točke 3. do 5. ovoga članka u roku od 60 dana od dana zaprimanja prijave, a najkasnije do kraja tekuće godine za prethodnu godinu.

Članak 102.

(1) Podaci dostavljeni na prijavama unose se u matičnu evidenciju na informatičkom mediju radi čuvanja i pohranjivanja.

(2) Umjesto izvornih čuvaju se prijave snimljene na informatičkom mediju koji osigurava istovjetnost reprodukcije s izvornom prijavom.

(3) Ovjerena preslika prijave iz stavka 2. ovoga članka je javna isprava.

Članak 103.

(1) Dokumentacija koja služi za ustanovljavanje i vođenje matične evidencije čuva se najmanje trideset godina, računajući od dana stjecanja prava utvrđenih na osnovi te dokumentacije, ali ne manje od deset godina od dana smrti korisnika prava, odnosno prestanka ili gubitka tih prava.

(2) Podaci za osobe o kojima se vode podaci u matičnoj evidenciji, a koje nisu stekle pravo iz mirovinskog osiguranja, čuvaju se najmanje četrdeset godina, računajući od posljednjeg unosa podataka u matičnu evidenciju.

(3) Dokumentacijom iz stavka 1. i 2. ovoga članka smatraju se i podaci pohranjeni na informatičkim medijima u Zavodu.

Članak 104.

Nakon isteka rokova iz članka 103. ovoga Zakona, stručno povjerenstvo Zavoda odabire i izlučuje registraturnu građu u skladu s propisima o zaštiti arhivske i registraturne građe.

VI. POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA IZ MIROVINSKOG OSIGURANJA

1. Nadležnost

Članak 105.

(1) O pravima na mirovinsko osiguranje i iz mirovinskog osiguranja rješava:

1) u prvom stupnju - ustrojstvena jedinica Zavoda na čijem je području osigurana osoba koja ostvaruje pravo, odnosno od koje se izvodi pravo bila posljednji put osigurana,

2) u drugom stupnju - središnja ustrojstvena jedinica Zavoda.

(2) Iznimno od odredbe stavka 1. točke 1. ovoga članka, ako je od prestanka osiguranja do pokretanja postupka za priznanje prava proteklo više od 12 mjeseci, o pravu rješava ustrojstvena jedinica Zavoda na čijem je području prebivalište osobe koja ostvaruje pravo.

(3) O pravu na obiteljsku mirovinu nakon smrti korisnika starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine rješava ustrojstvena jedinica Zavoda na čijem je području bilo prebivalište korisnika mirovine od kojega se izvodi pravo.

(4) O pravima iz mirovinskog osiguranja koja se ostvaruju primjenom međunarodnih ugovora rješava:

1) u prvom stupnju - središnja ustrojstvena jedinica Zavoda,

2) u drugom stupnju - nadležno tijelo koje imenuje Upravno vijeće Zavoda.

(5) Ravnatelj Zavoda može ovlastiti pojedinu područnu ustrojstvenu jedinicu Zavoda da rješava o pravima iz stavka 4. točke 1. ovoga članka.

2. Utvrđivanje prava na osiguranje

Članak 106.

- (1) Pravo na mirovinsko osiguranje utvrđuje se priznanjem svojstva osiguranika.
- (2) Svojstvo osiguranika utvrđuje Zavod na osnovi prijave osiguranja koju prema odredbama ovoga Zakona podnosi obveznik plaćanja doprinosa, odnosno osiguranik kada je sam obveznik plaćanja doprinosa.
- (3) Iznimno od odredbe stavka 2. ovoga članka, prijavu na osiguranje prema članku 15. ovoga Zakona podnosi roditelj koji obavlja roditeljske dužnosti.
- (4) Za osobe koje nemaju svojstvo osiguranika, a osigurane su za određene okolnosti prema odredbama članka 18. do 20. ovoga Zakona pravo na osiguranje utvrđuje se kada nastane osigurani slučaj koji daje pravo iz mirovinskog osiguranja.

Članak 107.

- (1) Osoba za koju obveznik plaćanja doprinosa ne podnese prijavu, odnosno odjavu osiguranja može zahtijevati da Zavod donese rješenje o priznanju, odnosno prestanku svojstva osiguranika.
- (2) Ako osiguranik iz članka 11., 12., 14. i 15. ovoga Zakona u roku od 30 dana od dana nastanka obveze na osiguranje ne podnese prijavu na osiguranje, Zavod će po službenoj dužnosti donijeti rješenje o priznanju svojstva osiguranika.

Članak 108.

Ako Zavod na temelju prijave na osiguranje ne prizna svojstvo osiguranika ili to svojstvo prizna po nekom drugom temelju, donosi o tome rješenje.

Članak 109.

Osiguraniku prestaje svojstvo osiguranika prestankom okolnosti na temelju kojih je stekao svojstvo osiguranika, a osiguraniku iz članka 12. i 14. ovoga Zakona i u slučaju stjecanja prava na mirovinu.

3. Utvrđivanje prava iz osiguranja

Članak 110.

- (1) Prava iz mirovinskog osiguranja ostvaruju se u Zavodu.
- (2) Postupak za ostvarivanje prava vodi nadležna ustrojstvena jedinica Zavoda na zahtjev osigurane osobe, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.
- (3) Mirovinski staž, plaća, osnovice osiguranja te druge činjenice koje utječu na stjecanje i utvrđivanje prava, uzimaju se pri ostvarivanju prava na mirovinu na osnovi podataka utvrđenih u matičnoj evidenciji.
- (4) Za utvrđivanje činjenica iz stavka 3. ovoga članka ne mogu se kao jedino dokazno sredstvo koristiti izjave svjedoka, osim u slučaju iz članka 99. stavka 2. i 3. ovoga Zakona.

Članak 111.

- (1) Postupak za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja pokreće se na zahtjev osiguranika, odnosno osigurane osobe, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Za vrijeme zaposlenja ili drugog svojstva koje je temelj osiguranja prema ovome Zakonu, postupak za ostvarivanje prava na temelju invalidnosti pokreće se i u povodu prijedloga izabranog doktora medicine primarne zdravstvene zaštite (u daljnjem tekstu: liječnik) i njegovog mišljenja o zdravstvenom stanju i radnoj sposobnosti osiguranika prema propisima o zdravstvenom osiguranju.

(3) Odredbe iz stavka 1. i 2. ovoga članka primjenjuju se i u slučaju kada se prava iz mirovinskog osiguranja ponovno određuju zbog nastalih promjena u stanju invalidnosti.

(4) Postupak radi kontrolnog pregleda iz članka 113. stavka 2. ovoga Zakona pokreće nadležna ustrojstvena jedinica službe Zavoda po službenoj dužnosti.

Članak 112.

(1) Kada liječnik koji je liječio osiguranika smatra da je liječenje i medicinska rehabilitacija završena i da je nastala invalidnost, dužan je prethodno pripremiti cjelokupnu medicinsku dokumentaciju i zajedno sa svojim nalazom i mišljenjem dostaviti je Zavodu radi vještačenja.

(2) Medicinsku dokumentaciju iz stavka 1. ovoga članka liječnik pribavlja od zdravstvenih ustanova koje odredi Vlada Republike Hrvatske.

(3) Opseg i sadržaj medicinske dokumentacije iz stavka 1. ovoga članka propisuje Vlada Republike Hrvatske.

Članak 113.

(1) Kada se pri rješavanju o pravu iz mirovinskog osiguranja utvrđuje invalidnost, tjelesno oštećenje ili opća nesposobnost za rad članova obitelji, nadležna ustrojstvena jedinica službe Zavoda koja rješava o pravu utvrđuje te činjenice na osnovi nalaza i mišljenja ovlaštenih vještaka.

(2) Nalazom i mišljenjem koje daju ovlašteni vještaci u slučaju utvrđivanja invalidnosti iz članka 34. ovoga Zakona obvezno se utvrđuje da se kontrolni pregled mora obaviti najkasnije u roku od 4 godine od dana utvrđene invalidnosti.

(3) Ako se korisnik prava na temelju invalidnosti ne odazove na kontrolni pregled iz stavka 2. ovoga članka na koji je uredno pozvan, prestaje pravo na temelju invalidnosti s prvim danom sljedećeg mjeseca nakon donošenja rješenja.

Članak 114.

Vlada Republike Hrvatske propisuje tko su ovlašteni vještaci iz članka 113. stavka 1. i članka 120. stavka 4. ovoga Zakona, način imenovanja, područje i način njihova rada, kao i sadržaj nalaza i mišljenja koja daju.

Članak 115.

(1) Kada se rješava o pravu osiguranika, odnosno osigurane osobe, kao dan nastanka invalidnosti, odnosno tjelesnog oštećenja uzima se dan kada je na temelju pregleda ovlaštenog vještaka dano mišljenje u smislu članka 113. stavka 1. ovoga Zakona. Iznimno, nastanak invalidnosti, odnosno tjelesnog oštećenja, prije obavljenog pregleda može se utvrditi na temelju medicinske dokumentacije iz ranijeg razdoblja.

(2) Kada se rješava o pravu člana obitelji osiguranika na temelju opće nesposobnosti za rad, pri utvrđivanju dana nastanka takve nesposobnosti uzima se u obzir dan od kojega pripada pravo na obiteljsku mirovinu.

Članak 116.

(1) Nalaz i mišljenje o invalidnosti, na temelju kojega se stječe pravo prema ovome Zakonu, prije donošenja rješenja o pravu osiguranika, odnosno osigurane osobe obvezno podliježe reviziji.

(2) Reviziju obavlja stručno povjerenstvo sastavljeno od istaknutih stručnjaka na području ocjene radne sposobnosti koje imenuje Vlada Republike Hrvatske.

(3) Pri obavljanju revizije može se obaviti izravni pregled osiguranika.

(4) Ovlašteni vještak čiji nalaz i mišljenje treba mijenjati u povodu revizije, dužan je donijeti novi nalaz i mišljenje, držeći se uputa danih u postupku revizije.

(5) Revizija nalaza i mišljenja o invalidnosti mora biti obavljena u roku od 30 dana, od dana davanja nalaza i mišljenja.

(6) Vlada Republike Hrvatske općim aktom, kojim uređuje postupak vještačenja u mirovinskom osiguranju prema ovome Zakonu, potanje propisuje i postupak revizije, broj članova, način imenovanja i rada povjerenstva i ostala pitanja u svezi s provedbom revizije.

Članak 117.

(1) Konačno rješenje o priznatom pravu na profesionalnu rehabilitaciju izvršava nadležna područna ustrojstvena jedinica službe Zavoda rješenjem o upućivanju na profesionalnu rehabilitaciju.

(2) U izreci rješenja iz stavka 1. ovoga članka određuju se poslovi za koje se korisnik prava može profesionalnom rehabilitacijom osposobiti, trajanje profesionalne rehabilitacije kao i ustanovu u kojoj će se profesionalna rehabilitacija provoditi.

Članak 118.

Kada je u postupku za priznanje prava iz mirovinskog osiguranja utvrđeno da su ispunjeni uvjeti za mirovinu, a pripadajuća svota mirovine ne može se odmah odrediti ili se postupak ne može završiti zbog rješavanja nekoga prethodnog pitanja, Zavod će obvezno, privremenim rješenjem, odrediti isplatu predujma mirovine. Predujam mirovine određuje se prema podacima kojima raspolaže Zavod.

Članak 119.

(1) Rješenje o priznanju prava iz mirovinskog osiguranja izvršava se odmah nakon donošenja, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, rješenje kojim je priznato pravo na profesionalnu rehabilitaciju izvršava se upućivanjem na profesionalnu rehabilitaciju kad postane konačno u upravnom postupku.

(3) Rješenje o pravima iz mirovinskog osiguranja izvršava Zavod.

4. Zajedničke odredbe

Članak 120.

- (1) Protiv rješenja o pravima i obvezama iz mirovinskog osiguranja donesenog u prvom stupnju može se izjaviti žalba središnjoj ustrojstvenoj jedinici službe Zavoda.
- (2) Protiv rješenja o pravu iz mirovinskog osiguranja primjenom međunarodnog ugovora može se izjaviti žalba nadležnom tijelu Upravnog vijeća Zavoda.
- (3) Žalba ne odgađa izvršenje rješenja, osim u slučajevima u kojima je to ovim Zakonom određeno.
- (4) Ako se žalbom pobija nalaz i mišljenje ovlaštenog vještaka u prvom stupnju, središnja ustrojstvena jedinica Zavoda dužna je prije donošenja rješenja o žalbi pribaviti mišljenje ovlaštenog vještaka u drugom stupnju.

Članak 121.

- (1) Ako se nakon donošenja rješenja protiv kojega nema redovitoga pravnog lijeka u upravnom postupku, sazna za nove činjenice ili se nađe, odnosno stekne mogućnost da se upotrijebe novi dokazi koji bi sami ili u svezi s već izvedenim ili upotrijebljenim dokazima mogli dovesti do drukčijeg rješenja da su te činjenice, odnosno dokazi bili izneseni ili upotrijebljeni u prijašnjem postupku, može se iznimno od uvjeta i rokova iz Zakona o općem upravnom postupku, obnoviti postupak iz mirovinskog osiguranja. Postupak će se obnoviti na zahtjev stranke ili po službenoj dužnosti.
- (2) Prava utvrđena rješenjem donesenim u obnovljenom postupku, prema stavku 1. ovoga članka, pripadaju od prvoga dana idućega mjeseca nakon podnošenja zahtjeva za obnovu postupka, odnosno od prvoga dana idućega mjeseca nakon donošenja rješenja u obnovljenom postupku pokrenutom po službenoj dužnosti.

Članak 122.

- (1) Pravomoćno rješenje može se izmijeniti novim rješenjem ako je prvim rješenjem povrijeđen zakon ili opći akt Zavoda na štetu osiguranika, odnosno osigurane osobe.
- (2) Novo rješenje donijet će se i onda kada se sazna za nove činjenice koje utječu na pravo osiguranika, odnosno osigurane osobe, a koje su nastale nakon donošenja rješenja o pravu.
- (3) Osiguraniku, odnosno osiguranoj osobi pripada pravo na temelju rješenja donesenog prema odredbama stavka 1. i 2. ovoga članka od prvoga dana idućega mjeseca nakon podnošenja zahtjeva, a ako je postupak pokrenut po službenoj dužnosti - od prvoga dana idućega mjeseca nakon donošenja novog rješenja.

Članak 123.

- (1) Rješenje, kojim se rješava o svojstvu osiguranika, mirovinskom stažu i dokupu staža, podliježe reviziji.
- (2) Reviziju obavlja središnja ustrojstvena jedinica Zavoda.
- (3) Revizija rješenja iz stavka 1. ovoga članka odgađa njihovo izvršenje.

Članak 124.

- (1) Ako je protiv rješenja u prvom stupnju izjavljena žalba, o reviziji i žalbi rješava se istim rješenjem.
- (2) Ako se revizija rješenja, protiv kojega nije izjavljena žalba, ne obavi u roku od tri mjeseca od dana protoka roka za žalbu, smatra se da je revizija obavljena i da je na rješenje dana suglasnost.

Članak 125.

- (1) U reviziji se može na rješenje dati suglasnost, izmijeniti ga ili poništiti.
- (2) Nadležna područna ustrojstvena jedinica Zavoda, čije je rješenje u reviziji poništeno, donosi novo rješenje, držeći se pravnog shvaćanja i primjedbi iznesenih u rješenju kojim je to rješenje poništeno.
- (3) Novo rješenje iz stavka 2. ovoga članka podliježe reviziji u kojoj se ispituje je li ono u skladu s razlozima zbog kojih je prijašnje rješenje poništeno.
- (4) Rješenje kojim je u reviziji izmijenjeno rješenje nadležne ustrojstvene jedinice Zavoda, ima svojstvo upravnog akta protiv kojega se može voditi upravni spor.
- (5) Upravni spor ne može se voditi protiv rješenja donesenog u reviziji, odnosno u povodu žalbe, ako je s tim rješenjem rješenje prvog stupnja poništeno i predmet vraćen na ponovni postupak.

Članak 126.

- (1) Pravomoćno rješenje Zavoda može se poništiti, oglasiti ništavim ili ukinuti po pravu nadzora u slučajevima i uz uvjete propisane Zakonom o općem upravnom postupku.
- (2) Za poništenje, oglašavanje ništavim ili ukidanje po pravu nadzora nadležna je središnja ustrojstvena jedinica Zavoda, odnosno nadležno tijelo upravnog vijeća Zavoda.
- (3) Rješenje doneseno u drugome stupnju u povodu žalbe, odnosno rješenje doneseno pri obavljanju prava nadzora prema stavku 1. ovoga članka konačno je u upravnom postupku i protiv njega se može pokrenuti upravni spor, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

VII. USTROJSTVO ZAVODA

Članak 127.

- (1) Zavod je javna ustanova, na koju se primjenjuju propisi o ustanovama, ako ovim Zakonom nije drukčije uređeno.
- (2) Zavod ima javne ovlasti u rješavanju o pravima i obvezama iz mirovinskog osiguranja.
- (3) Zavod ima svojstvo pravne osobe s pravima, obvezama te odgovornošću utvrđenom ovim Zakonom i Statutom.
- (4) Sjedište Zavoda je u Zagrebu.
- (5) Zavod ima jedan žiro-račun.

Članak 128.

- (1) Statut Zavoda donosi upravno vijeće, a potvrđuje ga Hrvatski državni sabor.
- (2) Statutom Zavoda uređuje se naročito:
  - ustrojstvo,
  - prava, obveze i odgovornosti tijela upravljanja,
  - obavljanje stručno - administrativnih, pravnih i njima sličnih poslova,
  - i druga pitanja propisana zakonom značajna za rad Zavoda.
- (3) Statut i drugi opći akti Zavoda kojima se uređuju prava i obveze osiguranika i korisnika prava objavljuju se u "Narodnim novinama".

Članak 129.

- (1) Rad Zavoda je javan.
- (2) Zavod o svom radu obvezno najmanje jedanput godišnje izvješćuje Hrvatski državni sabor, osiguranike i korisnike prava iz mirovinskog osiguranja.

Članak 130.

Zavod obavlja sljedeće poslove:

- 1) obavlja poslove u svezi s ostvarivanjem prava osiguranih osoba iz mirovinskog osiguranja,
- 2) prikuplja sredstva za mirovinsko osiguranje,
- 3) osigurava provedbu međunarodnih ugovora o mirovinskom osiguranju,
- 4) osigurava zakonitost ostvarivanja prava osiguranih osoba te im pruža stručnu pomoć pri ostvarivanju prava,
- 5) provodi politiku razvitka i unapređivanja mirovinskog osiguranja,
- 6) obavlja i druge poslove u svezi s provedbom i ostvarivanjem prava iz mirovinskog osiguranja.

Članak 131.

- (1) Zavodom upravlja upravno vijeće u skladu s odredbama ovoga Zakona, Statuta i drugih općih akata Zavoda.
- (2) Upravno vijeće ima 13 članova koje imenuje Vlada Republike Hrvatske i to:
  - 1) 7 članova na prijedlog ministra nadležnog za rad,
  - 2) 2 člana na prijedlog udruga osiguranika,

- 3) 2 člana na prijedlog udruga umirovljenika,
- 4) 2 člana na prijedlog udruga poslodavaca.
- (3) Predsjednika upravnog vijeća biraju članovi upravnog vijeća.
- (4) Mandat članova upravnog vijeća traje četiri godine.
- (5) Djelokrug rada, ovlaštenja i odgovornost upravnog vijeća utvrđuje se Statutom Zavoda.

Članak 132.

- (1) Zavod ima ravnatelja.
- (2) Ravnatelj Zavoda ima jednog ili više pomoćnika.
- (3) Ravnatelja i pomoćnike ravnatelja Zavoda imenuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra nadležnog za rad.
- (4) Djelokrug rada, ovlaštenja i odgovornost ravnatelja i pomoćnika ravnatelja Zavoda utvrđuju se Statutom.

Članak 133.

- (1) Zavod može imati nadzorna, stručna i savjetodavna tijela.
- (2) Sastav, osnivanje i poslovi tijela iz stavka 1. ovoga članka utvrđuju se Statutom.

Članak 134.

- (1) Radi obavljanja stručnih, administrativnih, pravnih, ekonomskih i drugih poslova Zavod ima jedinstvenu stručnu službu.
- (2) Stručna služba Zavoda ustrojava se na način koji osigurava nesmetano, racionalno i uspješno obavljanje djelatnosti Zavoda, kao i ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja na način dostupan svim osiguranim osobama u Zavodu.

Članak 135.

- (1) Nadzor nad zakonitošću rada i općih akata Zavoda obavlja ministarstvo nadležno za mirovinsko osiguranje u skladu s posebnim zakonom
- (2) Zavod je obvezan najmanje jedanput godišnje podnijeti izvješće o svojem radu ministarstvu iz stavka 1. ovoga članka.

VIII. FINANCIRANJE

1. Tekuće financiranje

Članak 136.

Prihodi mirovinskog osiguranja jesu:

- 1) doprinosi osiguranika,
- 2) doprinosi poslodavaca,
- 3) doprinosi drugih obveznika plaćanja doprinosa utvrđenih ovim Zakonom,
- 4) doprinosi za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti,
- 5) doprinosi poslodavaca za staž osiguranja koji se računa s povećanim trajanjem,
- 6) prihodi iz državnog proračuna za pokriće izdataka za prava ostvarena pod povoljnijim uvjetima,
- 7) prihodi iz državnog proračuna za pokriće manjka prihoda obveznoga mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti, nastalog zbog uvođenja obveznoga mirovinskog osiguranja za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje,
- 8) prihodi od dividendi, kamata, i drugo.

Članak 137.

Izdaci mirovinskog osiguranja su:

- 1) mirovine, novčane naknade i druga novčana primanja na temelju stečenih prava,
- 2) troškovi profesionalne rehabilitacije,
- 3) troškovi vezani uz ocjenjivanje invalidnosti i preostale radne sposobnosti,
- 4) troškovi u svezi s isplatom mirovina i drugih mirovinskih primanja,
- 5) troškovi provedbe osiguranja i troškovi tijela upravljanja Zavodom,
- 6) drugi troškovi.

Članak 138.

Izdaci mirovinskog osiguranja u jednoj kalendarskoj godini pokrivaju se prihodima u istoj kalendarskoj godini.

Članak 139.

- (1) Zavod podnosi Hrvatskom državnom saboru izvješće o godišnjem poslovanju do 30. lipnja za prethodnu godinu.
- (2) Godišnje izvješće obvezno sadrži podatke o:
  - 1) osiguranim osobama i korisnicima prava,
  - 2) prihodima i izdacima,
  - 3) sredstvima pričuve.

2. Doprinosi

Članak 140.

- (1) Doprinosi se obračunavaju u postotku od osnovice za obračun doprinosa.
- (2) Stopa doprinosa za mirovinsko osiguranje utvrđuje se tako da se očekivanim prihodima od doprinosa i drugim prihodima pokriju očekivani izdaci.
- (3) Za prava iz članka 33. ovoga Zakona određuje se dodatna stopa doprinosa, uzimajući u obzir odredbe stavka 1. i 2. ovoga članka.
- (4) Na prijedlog upravnog vijeća Zavoda, stope doprinosa za iduću kalendarsku godinu utvrđuje Hrvatski državni sabor, najkasnije do kraja studenoga tekuće godine.

Članak 141.

Osnovice za obračunavanje i plaćanje doprinosa su sljedeće:

- 1) za osiguranike iz članka 10. stavak 1. točke 1., 2. i 5. ovoga Zakona - plaća,
- 2) za osiguranike koji su na bolovanju, porodiljnom dopustu, koji su na dopustu radi njege djeteta s težim smetnjama u razvoju i drugo - naknade umjesto plaće, a najmanje u svoti koju Zavod utvrđuje općim aktom,
- 3) za osiguranike iz članka 10. stavka 1. točke 3. i 4. i članka 11. do 17. ovoga Zakona - osnovice osiguranja koje utvrđuje Zavod općim aktom,
- 4) za osiguranike iz članka 10. stavka 2. ovoga Zakona - osnovice utvrđene propisima o zapošljavanju.

Članak 142.

Za osobe osigurane u određenim okolnostima za slučaj ozljede na radu ili profesionalne bolesti iz članka 18. do 20. ovoga Zakona doprinos se obračunava i plaća od osnovica ili u stalnim svotama doprinosa koje utvrđuje Zavod.

Članak 143.

- (1) Ako je plaća koja služi kao osnovica za obračunavanje i plaćanje doprinosa niža od najniže osnovice propisane za plaćanje doprinosa, doprinos se plaća od te najniže osnovice.
- (2) Najnižu osnovicu iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje Zavod općim aktom, uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske, uzimajući u obzir kolektivne ugovore o plaćama i prosječnu plaću svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj.
- (3) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, za zaposlenika koji radi s nepunim radnim vremenom doprinos se obračunava i plaća od najniže osnovice, razmjerno trajanju radnog vremena.

Članak 144.

(1) Osiguranici koji su sami obveznici plaćanja doprinosa mogu izabrati višu osnovicu osiguranja od one u koju su razvrstani na temelju članka 141. točke 3. ovoga Zakona.

(2) Više osnovice osiguranja iz stavka 1. ovoga članka, postupak, rokove i način razvrstanja, utvrđuje Zavod općim aktom.

Članak 145.

(1) Obveznici plaćanja doprinosa iz članka 136. točke 1. do 3. i 5. ovoga Zakona jesu:

- 1) poslodavci - za osiguranike iz članka 10. stavka 1. točke 1. do 3. i 5. ovoga Zakona,
- 2) osiguranici - za osiguranike iz članka 10. stavka 1. točke 4., članka 11. do 14., 16. i 17. ovoga Zakona,
- 3) Hrvatski zavod za zapošljavanje - za osiguranike iz članka 10. stavka 2. ovoga Zakona,
- 4) Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - za osiguranike za koje taj Zavod isplaćuje naknadu plaće za vrijeme bolovanja i za vrijeme korištenja obveznoga porodiljnog dopusta i roditelja djeteta kojem je potrebna pojačana briga i njega,
- 5) nadležni centar za socijalnu skrb - za roditelja djeteta s težim smetnjama u razvoju, kojem taj centar isplaćuje naknadu plaće,
- 6) Republika Hrvatska - za roditelje iz članka 15. ovoga Zakona, za dio staža korisnika invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad iz članka 25. stavak 6. ovoga Zakona, za isplaćene naknade nakon protoka obveznoga porodiljnog dopusta do jedne, odnosno tri godine života djeteta i novčane naknade za posvojiteljski dopust.

(2) Obveznici plaćanja doprinosa za osiguranike iz članka 12. ovoga Zakona jesu: osiguranici i Republika Hrvatska - u jednakim dijelovima.

(3) Ako osiguranik iz članka 12. ovoga Zakona izabere višu osnovicu osiguranja, doprinos plaća osiguranik u cijelosti.

(4) Obveznici plaćanja doprinosa iz članka 136. točke 4. ovoga Zakona jesu:

- 1) škole, visoka učilišta i poslodavci - za osigurane osobe iz članka 18. stavka 1. točke 1. i članka 18. stavka 2. ovoga Zakona,
- 2) nadležna državna tijela za osigurane osobe iz članka 18. stavka 1. točke 3. i članka 19. i 20. ovoga Zakona,
- 3) nadležna služba zapošljavanja za osigurane osobe iz članka 18. stavka 1. točke 2. ovoga Zakona.

Članak 146.

(1) Obveznici plaćanja doprinosa izravno plaćaju doprinose Zavodu.

(2) Doprinosi za mirovinsko osiguranje obračunavaju se i plaćaju prema propisima koji vrijede u vrijeme plaćanja doprinosa.

(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, osiguranicima koji su sami obveznici plaćanja doprinosa, kojima je to svojstvo utvrđeno za razdoblje koje prethodi godini u kojoj je pokrenut postupak za utvrđivanje svojstva osiguranika, doprinos za mirovinsko osiguranje obračunava se i plaća prema osnovici i stopi doprinosa utvrđenih za godinu u kojoj je postupak pokrenut.

(4) Način plaćanja, obračunavanje i kontrole plaćanja doprinosa, određuje Zavod općim aktom.

(5) Radi kontrole pravilnosti obračuna i plaćanja doprinosa Zavod ima pravo kontrolirati poslovne knjige, financijsku dokumentaciju i druge evidencije obveznika uplate doprinosa.

Članak 147.

(1) Naplatu doprinosa od obveznika plaćanja, koji svoje financijsko poslovanje vode preko organizacije ovlaštene za poslove platnog prometa, obavlja ta organizacija prigodom isplate sredstava za plaće. Ostali obveznici dužni su doprinose sami obračunavati i uplaćivati na određene račune.

(2) Obveza plaćanja doprinosa dospijeva:

1) za obveznike koji svoje poslovanje vode preko organizacije ovlaštene za poslove platnog prometa - na dan podizanja sredstava za plaće, a ako plaća nije isplaćena, petnaestog dana u mjesecu za prethodni mjesec,

2) za obveznike koji svoje financijsko poslovanje ne vode preko organizacije ovlaštene za poslove platnog prometa - posljednjeg dana u mjesecu,

3) za nadležna tijela i Republiku Hrvatsku - posljednjeg dana u mjesecu,

4) za osiguranike koji su sami obveznici plaćanja doprinosa - posljednjeg dana u mjesecu.

Članak 148.

Obveznik plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje koji ne uplati doprinos u propisanom roku dospijea, dužan je na dospjelu svotu doprinosa platiti kamate za sve dane zakašnjenja, prema posebnim propisima.

Članak 149.

(1) Obvezniku plaćanja doprinosa koji ne uplati doprinos u propisanom roku dospijea, Zavod će donijeti rješenje da u roku od osam dana uplati dospjele doprinose s kamatama.

(2) Obveznik plaćanja doprinosa može u roku od 15 dana od dana primitka rješenja izjaviti žalbu središnjoj ustrojstvenoj jedinici Zavoda.

(3) Žalba protiv rješenja iz stavka 1. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

Članak 150.

(1) Organizacija ovlaštena za obavljanje platnog prometa, obvezna je na zahtjev Zavoda, a na temelju rješenja iz članka 149. ovoga Zakona, naplatiti iznos neuplaćenih doprinosa s kamatama, prijenosom s računa obveznika na račun Zavoda.

(2) Ako se naplata ne može izvršiti na način iz stavka 1. ovoga članka, Zavod podnosi zahtjev da naplatu doprinosa izvrši porezna uprava prema postupku predviđenom za prisilnu naplatu poreza građana, odnosno sud prema pravilima ovršnog postupka.

Članak 151.

(1) Potraživanja doprinosa zastaraju za pet godina, računajući od kraja godine u kojoj je dospjela obveza plaćanja.

(2) Rok zastare prekida se svakom službenom radnjom Zavoda izvršenom radi utvrđivanja obveze plaćanja doprinosa ili naplate o kojoj je na propisan način izvješćen obveznik plaćanja doprinosa. Nakon svakog prekida roka zastare počinje teći novi rok zastare.

(3) Podnošenjem ovršnog prijedloga sudu i pokretanjem prisilne naplate doprinosa putem porezne uprave, zastara se prekida i teče od dana kada je pravomoćno okončan postupak za ovrhu, odnosno postupak prisilne naplate.

(4) Ako se u rokovima iz stavka 1. i 2. ovoga članka ne naplati doprinos, potraživanja neuplaćenog doprinosa zastaraju istekom deset godina, računajući od kraja godine u kojoj je dospjela obveza plaćanja doprinosa.

(5) Na pitanja zastare potraživanja doprinosa koja nisu uređena ovim Zakonom primijenjuju se propisi Zakona o obveznim odnosima.

3. Prihodi iz državnog proračuna

Članak 152.

(1) Republika Hrvatska osigurava sredstva u državnom proračunu za pokrivanje dijela obveza mirovinskog osiguranja koje nastaju priznavanjem i određivanjem mirovine pod povoljnijim uvjetima, i to za:

1) mirovinu ili dio mirovine hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata od 30. svibnja 1990. do 30. lipnja 1996. i za obiteljsku mirovinu ili dio obiteljske mirovine ostvarene nakon smrti tih hrvatskih branitelja,

2) mirovinu ili dio mirovine pripadnika Hrvatske domovinske vojske mobilizirane od 17. travnja 1941. do 15. svibnja 1945. i za obiteljsku mirovinu ili dio obiteljske mirovine ostvarene nakon smrti tih pripadnika,

3) mirovinu ili dio mirovine sudionika narodnooslobodilačkog rata od 6. travnja 1941. do 15. svibnja 1945. i za obiteljsku mirovinu ili dio obiteljske mirovine ostvarene nakon smrti tih sudionika,

4) mirovinu ili dio mirovine bivših političkih zatvorenika i za obiteljsku mirovinu ili dio obiteljske mirovine ostvarene nakon smrti tih osiguranika,

5) mirovinu ili dio mirovine članova Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i za obiteljsku mirovinu ili dio obiteljske mirovine ostvarene nakon smrti tih osiguranika,

6) mirovinu ili dio mirovine zastupnika u Hrvatskom državnom saboru i za obiteljsku mirovinu ili dio obiteljske mirovine ostvarene nakon smrti tih osiguranika,

- 7) mirovinu ili dio mirovine djelatnika unutarnjih poslova i pravosuđa i za obiteljsku ili dio obiteljske mirovine ostvarene nakon smrti tih djelatnika,
- 8) mirovinu koju su ostvarili pripadnici bivše JNA i za obiteljsku mirovinu ostvarenu nakon smrti tih pripadnika,
- 9) mirovinu ili dio mirovine ostvarene na temelju razdoblja osiguranja iz članka 186. ovoga Zakona,
- 10) druge slučajeve određene zakonom.

(2) Republika Hrvatska osigurava sredstva u državnom proračunu i za obveze iz članka 12., članka 15. i članka 25. stavka 6. ovoga Zakona.

(3) Sredstva za obveze iz stavka 1. i 2. ovoga članka osiguravaju se i isplaćuju Zavodu mjesečno, najkasnije do prvog u mjesecu za prethodni mjesec.

(4) Ministar nadležan za mirovinsko osiguranje, uz suglasnost ministra financija, pravilnikom uređuje postupak i način utvrđivanja obveza iz stavka 1. i 2. ovoga članka.

Članak 153.

Nedostatak prihoda obveznoga mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti, uvjetovan uvođenjem obveznoga mirovinskog osiguranja za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje, osigurat će se u državnom proračunu i iz imovine Zavoda.

4. Financijsko poslovanje

Članak 154.

(1) Zavod ima poslovni fond i fond pričuve.

(2) Sredstva fonda pričuve iznose najmanje 1/12 planiranih izdataka tekuće godine.

(3) Višak prihoda prema godišnjem financijskom izvješću raspoređuje se u poslovni fond i fond pričuve. Gubitak se pokriva iz fonda pričuve, a ako ta sredstva nisu dovoljna, pokrivaju se iz državnog proračuna.

(4) Tijekom godine sredstva poslovnog fonda i fonda pričuve koriste se za tekuće poslovanje ili se ulažu radi prikupljanja dodatnih prihoda.

Članak 155.

(1) Ako Zavodu, nakon korištenja sredstava pričuve, nedostaju likvidna sredstva za izvršenje obveza, Republika Hrvatska iz državnog proračuna osigurava Zavodu sredstva radi postizanja likvidnosti u svoti koja nedostaje.

(2) Sredstva primljena za pomoć radi postizanja likvidnosti vraćaju se najkasnije nakon roka za predaju godišnjega financijskog izvješća za prethodnu godinu. Na ova sredstva ne plaćaju se kamate.

IX. IMOVINA ZAVODA

Članak 156.

Imovinu Zavoda čine stvari, prava, dionice ili udjeli, novac i ostala sredstva na kojima su republički fondovi mirovinskog i invalidskog osiguranja i njihovi pravni prednici imali pravo raspolaganja, odnosno pravo vlasništva.

Članak 157.

Zavod ima pravo u pravnom prometu sklapati ugovore i obavljati druge pravne poslove u skladu sa zakonom i općim aktom Zavoda.

Članak 158.

Zavod u pravnom prometu ima neograničenu pravnu i poslovnu sposobnost, te može u pravnom prometu stjecati prava i preuzimati obveze. Za obveze preuzete u pravnom prometu Zavod odgovara cjelokupnom svojom imovinom.

Članak 159.

(1) Radi povećanja imovine Zavod ima pravo osnivati trgovačka društva, investicijske fondove, bankarsko-financijske organizacije i ustanove, odnosno društva za profesionalnu rehabilitaciju.

(2) Novčana sredstva (dobit), ostvarena poslovanjem pravnih osoba iz stavka 1. ovoga članka, koriste se za smanjenje obveza uplatitelja doprinosa i drugih davanja ili za povećanje primanja korisnika iz mirovinskog osiguranja.

X. NAKNADA ŠTETE

Članak 160.

(1) Zavod ima pravo zahtijevati naknadu štete u slučajevima predviđenim u ovom Zakonu, a koju štetu predstavljaju novčana davanja na teret mirovinskog osiguranja.

(2) Naknada stvarne štete, koju Zavod ima pravo zahtijevati u slučajevima iz ovoga Zakona, obuhvaća troškove i svote davanja koje se isplaćuju iz mirovinskog osiguranja i to:

1) novčana davanja isplaćena na osnovi priznatog prava na mirovinu u razmjernoj svoti,

2) troškove profesionalne rehabilitacije kao i novčane naknade u svezi s korištenjem tog prava.

(3) Zahtjevom za naknadu štete može se obuhvatiti ukupna svota štete (kapitalizirana šteta) ili svota stvarne štete (pojedino davanje) koja se odnosi na određeno razdoblje (npr. kalendarska godina).

(4) Kada se šteta sastoji u obvezi Zavoda na trajna novčana davanja, Zavod može zahtijevati plaćanje naknade štete u jednoj ukupnoj svoti (kapitalizirana šteta). Ta se svota izračunava prema visini priznate mirovine i prema Tablicama aktuarske matematike koje utvrđuje Zavod. Zavod može zahtijevati plaćanje naknade štete u ukupnoj svoti i neposredno od društva za osiguranje.

(5) Visina naknade štete prema odredbama stavka 2. točke 1. ovoga članka određuje se prema preostalom trajanju mirovinskog staža i godina života korisnika, odnosno osobe po kojoj su članovi obitelji stekli pravo na mirovinu, potrebnih za stjecanje prava na punu starosnu mirovinu.

Članak 161.

- (1) Zavod ima pravo na naknadu štete od osobe koja je uzrokovala invalidnost ili smrt osigurane osobe.
- (2) Ako je štetu iz stavka 1. ovoga članka uzrokovao zaposlenik na radu ili u svezi s radom, odgovaraju poslodavac i zaposlenik solidarno.
- (3) Za štetu iz stavka 1. ovoga članka odgovara poslodavac, ako je šteta nastala zbog toga što nisu provedene mjere zaštite na radu, odnosno mjere za zaštitu građana.

Članak 162.

Zavod ima pravo na naknadu štete od poslodavca, ako je šteta nastala zbog neizvršenja njegove zakonske ili ugovorne obveze u svezi s profesionalnom rehabilitacijom invalida.

Članak 163.

- (1) Zavod ima pravo zahtijevati naknadu štete u slučajevima iz članka 160. ovoga Zakona i izravno od društva za osiguranje kod kojega su vlasnici, odnosno korisnici motornog vozila osigurani od odgovornosti za štetu.
- (2) Ako je šteta nastala uporabom vozila čiji se vlasnik, odnosno korisnik nije osigurao od automobilske odgovornosti, Zavod ima pravo zahtijevati naknadu štete izravno od vlasnika, odnosno korisnika motornog vozila.
- (3) Ako je šteta nastala uporabom nepoznatoga motornog vozila, Zavod ima pravo zahtijevati naknadu štete izravno od Hrvatskog ureda za osiguranje.
- (4) Ako je šteta nanescena vozilom inozemne registracije na teritoriju Republike Hrvatske, koje ima valjanu međunarodnu ispravu o osiguranju od automobilske odgovornosti, Zavod ima pravo zahtijevati naknadu štete od Hrvatskog ureda za osiguranje.
- (5) Ako je šteta nanescena uporabom neosiguranog vozila inozemne registracije, Zavod ima pravo zahtijevati naknadu štete izravno od Hrvatskog ureda za osiguranje.
- (6) Zavod ima pravo zahtijevati naknadu štete i kada je šteta nastala u inozemstvu, u skladu s odredbama zakona i međunarodnih ugovora.
- (7) U slučajevima iz stavka 1. do 5. ovoga članka u pogledu utvrđivanja visine stvarne štete primjenjuju se odredbe ovoga Zakona.

Članak 164.

- (1) Osigurana osoba koja primi neko novčano davanje iz mirovinskog osiguranja koje joj ne pripada, dužna ga je vratiti Zavodu.
- (2) Obveza vraćanja davanja stečenog bez osnove postoji:
  - 1) kada je pravo iz mirovinskog osiguranja ostvareno protivno ovom Zakonu,
  - 2) kada je novčano davanje isplaćeno u svoti većoj od pripadajuće.

Članak 165.

(1) Nepripadno isplaćeno novčano davanje dužan je Zavodu vratiti poslodavac ako je osiguranik ostvario neko pravo iz mirovinskog osiguranja, a poslodavac nije dao ili je dao neistinite ili netočne podatke o činjenicama o kojima ovisi stjecanje ili gubitak prava.

(2) Obveza iz stavka 1. ovoga članka postoji i za osiguranika koji je obvezan sam podnositi prijave ili davati podatke za svoje osiguranje.

Članak 166.

(1) Potraživanja naknade štete, prema odredbama ovoga Zakona, zastaraju istekom rokova određenih Zakonom o obveznim odnosima.

(2) Rokovi zastare potraživanja naknade štete u slučajevima iz ovoga Zakona počinju teći od dana kada je u upravnom postupku postalo konačno rješenje kojim je osiguraniku priznato pravo na primanje iz mirovinskog osiguranja, odnosno kojim je utvrđeno da isplaćeno davanje ne pripada ili pripada u manjem opsegu.

(3) Na svotu potraživanja, na ime naknade štete, Zavod ima pravo na zateznu kamatu u visini određenoj zakonom koja teče od idućega dana nakon isteka roka određenog u pozivu odgovornoj osobi da naknadi štetu.

Članak 167.

Pri utvrđivanju prava na naknadu štete nanesene Zavodu, primjenjuju se odgovarajuće odredbe Zakona o obveznim odnosima, ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona.

XI. KAZNE

Članak 168.

(1) Poslodavac će se kazniti za prekršaj novčanom kaznom u svoti od 5.000,00 do 50.000,00 kuna:

1) ako ne prijavi početak ili prestanak poslovanja ili promjene u poslovanju ili to učini nakon proteka propisanog roka (članak 101. stavak 1. točka 1.),

2) ako sprječava očevid ili pregled poslovnih knjiga i evidencija koje se odnose na podatke u vezi s mirovinskim osiguranjem (članak 146. stavak 5.),

3) ako ne prijavi ili odjavi osiguranje ili promjenu tijekom osiguranja ili to učini nakon proteka propisanog roka (članak 101. stavak 1. točka 2.),

4) ako ne prijavi staž osiguranja, doprinose, plaće ili promjene podataka o stažu osiguranja, doprinosu i plaći ili to učini nakon propisanog roka (članak 101. stavak 1. točka 3. i 4.),

5) ako doprinos za mirovinsko osiguranje ne plaća u propisanim rokovima,

6) ako unese netočne podatke u dokumentaciju dostavljenu za unos u matičnu evidenciju,

7) ako u roku kojeg je odredio Zavod ne otkloni netočne podatke dostavljene u dokumentaciji o utvrđenom stažu osiguranja, doprinosu i plaći,

8) ako ne omogući profesionalnu rehabilitaciju invalidu rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju.

(2) Za postupke iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se za prekršaj i odgovorna osoba novčanom kaznom u svoti od 1.000,00 do 10.000,00 kuna.

Članak 169.

(1) Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u svoti od 5.000,00 do 50.000,00 kuna, ako ne prijavi staž osiguranja za razdoblje za koje je osiguranik primao naknadu plaće prema propisima o zdravstvenom osiguranju, nakon prestanka zaposlenja i promjene tih podataka (članak 101. stavak 1. točka 4.) ili to učini nakon isteka propisanog roka.

(2) Hrvatski zavod za zapošljavanje kaznit će se za prekršaj iz članka 168. stavka 1. točke 1. do 7. novčanom kaznom u svoti od 5.000,00 do 50.000,00 kuna.

Članak 170.

(1) Osiguranik koji je sam obveznik plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u svoti od 1.000,00 do 10.000,00 kuna:

1) ako ne prijavi početak ili prestanak obavljanja djelatnosti, odnosno promjene u tijeku obavljanja djelatnosti ili to učini nakon isteka propisanog roka (članak 101. stavak 1. točka 1.),

2) ako ne prijavi ili odjavi osiguranje, odnosno promjene tijekom osiguranja ili to učini nakon proteka propisanog roka (članak 101. stavak 1. točka 2.),

3) ako doprinos za mirovinsko osiguranje ne plaća u propisanim rokovima.

Članak 171.

Poslodavac, odnosno osiguranik koji je sam obveznik plaćanja doprinosa kaznit će se za prekršaj počinjen prvi put novčanom kaznom, a za prekršaj počinjen drugi put može se uz novčanu kaznu izreći i mjera oduzimanja dozvole za obavljanje djelatnosti ili zanimanja u trajanju do jedne godine.

XII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 172.

(1) Korisnicima prava na starosnu mirovinu, prijevremenu starosnu mirovinu, invalidsku mirovinu, obiteljsku mirovinu, minimalnu mirovinu, zaštitni dodatak uz mirovinu, doplatak za pomoć i njegu kao i na novčanu naknadu zbog tjelesnog oštećenja, koji su ta prava ostvarili prema propisima o mirovinskom i invalidskom osiguranju koji su važili do početka primjene ovoga Zakona, osiguravaju se ta prava i nakon toga dana u istom opsegu i usklađuju se prema članku 86. ovoga Zakona.

(2) Radi primjene članka 86. ovoga Zakona mirovine i ostala mirovinska primanja iz stavka 1. ovoga članka iskazat će se u osobnim bodovima, tako da se svota mirovine i drugog primanja koje pripada 1. siječnja 1999. podijeli s aktualnom vrijednošću mirovine određene 1. siječnja 1999., a obiteljska mirovina podijeli i s mirovinskim faktorom iz članka 80. stavka 1. točke 7. ovoga Zakona.

Članak 173.

Djetetu bez oba roditelja, koji su umrli prije početka primjene ovoga Zakona, koje je ostvarilo pravo na obiteljsku mirovinu iza smrti jednog roditelja, na njegov zahtjev odredit će se nova svota mirovine primjenom odredbe članka 79. stavka 8. i članka 80. stavka 1. točke 7. ovoga Zakona. Nova svota obiteljske mirovine pripada od prvog dana idućeg mjeseca nakon dana podnošenja zahtjeva.

Članak 174.

(1) Korisnicima prava na temelju preostale radne sposobnosti, neposredne opasnosti od invalidnosti i izmijenjene radne sposobnosti, koji su ta prava ostvarili prema propisima koji su važili do 31. prosinca 1998., prevode se ta prava od 1. siječnja 1999. po službenoj dužnosti na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad prema odredbama ovoga Zakona.

(2) Radi određivanja mirovine iz stavka 1. ovoga članka uzimaju se mirovinski staž navršen do 31. prosinca 1998. i plaće, osnovice osiguranja i naknade plaće ostvarene do 31. prosinca 1998., a pridodani staž se računa od 1. siječnja 1999.

(3) Iznimno od odredbe članka 80. stavka 1. točke 5. ovoga Zakona, invalidska mirovina korisniku iz stavka 1. ovoga članka određuje se:

1) prijašnjem korisniku koji nije zaposlen - primjenom mirovinskog faktora 0,6667,

2) prijašnjem korisniku prava na raspoređivanje, odnosno zaposlenje na drugom poslu za vrijeme zaposlenja - primjenom mirovinskog faktora 0,1667,

3) prijašnjem korisniku prava na rad sa skraćenim radnim vremenom za vrijeme zaposlenja - primjenom mirovinskog faktora 0,3333,

4) prijašnjem korisniku prava na rad sa skraćenim radnim vremenom na drugom odgovarajućem poslu za vrijeme zaposlenja - primjenom mirovinskog faktora 0,3333.

(4) Za invalide rada koji se 1. siječnja 1999. nalaze na prekvalifikaciji ili dokvalifikaciji, primijenit će se odredbe ovoga Zakona koje se odnose na profesionalnu rehabilitaciju.

Članak 175.

Iznimno od odredaba članka 81. ovoga Zakona aktualnu vrijednost mirovine za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 1999. utvrdit će Vlada Republike Hrvatske najkasnije do 31. ožujka 1999. prema dostignutoj razini mirovina ostvarenih do 31. prosinca 1998.

Članak 176.

(1) Djeca ometena u psihičkom ili fizičkom razvoju koja su ostvarila pravo na osposobljavanje za rad i pravo na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti nakon osposobljavanja za rad, prema propisima o mirovinskom i invalidskom osiguranju koji su važili do 31. prosinca 1998., nastavit će koristiti ta prava najkasnije do 31. prosinca 1999.

(2) Troškove smještaja djece ometene u psihičkom ili fizičkom razvoju u ustanovama internatskog tipa za vrijeme osnovnog i srednjeg školovanja, koje su snosili fondovi mirovinskog i invalidskog

osiguranja radnika i samostalnih privrednika, prema propisima o mirovinskom i invalidskom osiguranju koji su važili do 31. prosinca 1998. snosit će Zavod najkasnije do 31. prosinca 1999.

Članak 177.

(1) Korisnicima prijevremene starosne mirovine koji su pravo na tu mirovinu ostvarili prema propisima koji su važili do 31. prosinca 1998., mirovina će se ponovno, po službenoj dužnosti, odrediti bez umanjenja zbog prijevremenog ostvarivanja mirovine kada navrše 60 godina života (muškarac), odnosno 55 godina života (žena).

(2) Mirovina iz stavka 1. ovoga članka određuje se na način da se umanjena svota mirovine pomnoži s faktorom ovisno o godinama prijevremenog ostvarivanja mirovine i to:

- 1) za 1 godinu s faktorom 1,0135,
- 2) za 2 godine s faktorom 1,0273,
- 3) za 3 godine s faktorom 1,0416,
- 4) za 4 godine s faktorom 1,0562,
- 5) za 5 godina s faktorom 1,0712.

Članak 178.

Iznimno od odredbe članka 30. ovoga Zakona, pravo na starosnu mirovinu stječe osiguranik kada navrší:

- 1) u 1999. godini - 60 godina i 6 mjeseci života (muškarac), odnosno 55 godina i 6 mjeseci života (žena) i 19 godina i 6 mjeseci mirovinskog staža,
- 2) u 2000. godini - 61 godinu života (muškarac), odnosno 56 godina života (žena) i 19 godina mirovinskog staža,
- 3) u 2001. godini - 61 godinu i 6 mjeseci života (muškarac), odnosno 56 godina i 6 mjeseci života (žena) i 18 godina i 6 mjeseci mirovinskog staža,
- 4) u 2002. godini - 62 godine života (muškarac), odnosno 57 godina života (žena) i 18 godina mirovinskog staža,
- 5) u 2003. godini - 62 godine i 6 mjeseci života (muškarac), odnosno 57 godina i 6 mjeseci života (žena) i 17 godina i 6 mjeseci mirovinskog staža,
- 6) u 2004. godini - 63 godine života (muškarac), odnosno 58 godina života (žena) i 17 godina mirovinskog staža,
- 7) u 2005. godini - 63 godine i 6 mjeseci života (muškarac), odnosno 58 godina i 6 mjeseci života (žena) i 16 godina i 6 mjeseci mirovinskog staža,
- 8) u 2006. godini - 64 godine života (muškarac), odnosno 59 godina života (žena) i 16 godina mirovinskog staža,

9) u 2007. godini - 64 godine i 6 mjeseci života (muškarac), odnosno 59 godina i 6 mjeseci života (žena) i 15 godina i 6 mjeseci mirovinskog staža.

Članak 179.

Iznimno od odredbe članka 30. ovoga Zakona, pravo na starosnu mirovinu stječe osiguranik kada navrší 40 godina mirovinskog staža (muškarac), odnosno 35 godina mirovinskog staža (žena) i kada navrší:

- 1) u 1999. godini - 55 godina i 6 mjeseci života (muškarac), odnosno 50 godina i 6 mjeseci života (žena),
- 2) u 2000. godini - 56 godina života (muškarac), odnosno 51 godinu života (žena),
- 3) u 2001. godini - 56 godina i 6 mjeseci života (muškarac), odnosno 51 godinu i 6 mjeseci života (žena),
- 4) u 2002. godini - 57 godina života (muškarac), odnosno 52 godine života (žena),
- 5) u 2003. godini - 57 godina i 6 mjeseci života (muškarac), odnosno 52 godine i 6 mjeseci života (žena),
- 6) u 2004. godini - 58 godina života (muškarac), odnosno 53 godine života (žena),
- 7) u 2005. godini - 58 godina i 6 mjeseci života (muškarac), odnosno 53 godine i 6 mjeseci života (žena),
- 8) u 2006. godini - 59 godina života (muškarac), odnosno 54 godine života (žena),
- 9) u 2007. godini - 59 godina i 6 mjeseci života (muškarac), odnosno 54 godine i 6 mjeseci života (žena).

Članak 180.

Osiguraniku - ženi koja ima manje od 40 godina mirovinskog staža pri određivanju visine starosne i prijevremene starosne mirovine dodaje se staž osiguranja u trajanju do najviše 5 godina, s tim da ukupni ostvareni i dodani mirovinski staž može iznositi najviše 40 godina i to:

- 1) u 1999. godini - 5 godina staža osiguranja,
- 2) u 2000. godini - 4 godine staža osiguranja,
- 3) u 2001. godini - 3 godine staža osiguranja,
- 4) u 2002. godini - 2 godine staža osiguranja,
- 5) u 2003. godini - 1 godina staža osiguranja.

Članak 181.

(1) Iznimno od odredbe članka 30. ovoga Zakona, osiguranicima kojima se do 31. prosinca 1998. staž osiguranja računao s povećanim trajanjem, dobna granica propisana za stjecanje starosne mirovine snižava se ovisno o stupnju povećanja staža i to:

1) po jednu godinu za svakih 6 godina staža osiguranja koji se za efektivno navršenih 12 mjeseci računa kao 14 mjeseci staža osiguranja,

2) po jednu godinu za svakih 5 godina staža osiguranja koji se za efektivno navršenih 12 mjeseci računa kao 15 mjeseci staža osiguranja,

3) po jednu godinu za svake 4 godine staža osiguranja koji se za efektivno navršenih 12 mjeseci računa kao 16 mjeseci staža osiguranja,

4) po jednu godinu za svake 3 godine staža osiguranja koji se za efektivno navršenih 12 mjeseci računa kao 18 mjeseci staža osiguranja.

(2) Pravo na sniženje dobne granice, prema stavku 1. ovoga članka, mogu ostvariti osiguranici koji pravo na starosnu mirovinu ostvare do 31. prosinca 2003.

Članak 182.

Iznimno od odredbe članka 31. ovoga Zakona, pravo na prijevremenu starosnu mirovinu stječe osiguranik kada navrši 35 godina mirovinskog staža (muškarac), odnosno 30 godina mirovinskog staža (žena) i kada navrši:

1) u 1999. godini - 55 godina i 6 mjeseci života (muškarac), odnosno 50 godina i 6 mjeseci života (žena),

2) u 2000. godini - 56 godina života (muškarac), odnosno 51 godinu života (žena),

3) u 2001. godini - 56 godina i 6 mjeseci života (muškarac), odnosno 51 godinu i 6 mjeseci života (žena),

4) u 2002. godini - 57 godina života (muškarac), odnosno 52 godine života (žena),

5) u 2003. godini - 57 godina i 6 mjeseci života (muškarac), odnosno 52 godine i 6 mjeseci života (žena),

6) u 2004. godini - 58 godina života (muškarac), odnosno 53 godine života (žena),

7) u 2005. godini - 58 godina i 6 mjeseci života (muškarac), odnosno 53 godine i 6 mjeseci života (žena),

8) u 2006. godini - 59 godina života (muškarac), odnosno 54 godine života (žena),

9) u 2007. godini - 59 godina i 6 mjeseci života (muškarac), odnosno 54 godine i 6 mjeseci života (žena).

Članak 183.

Polazni faktor za određivanje prijevremene starosne mirovine prema članku 182. ovoga Zakona, utvrđuje se tako da se polazni faktor iz članka 78. stavak 2. ovoga Zakona za svaki kalendarski mjesec umanjuje za 0,3% osiguraniku prije navršene dobi iz članka 178. ovoga Zakona.

Članak 184.

(1) Na temelju vrijednosnih bodova utvrđenih za pojedinu kalendarsku godinu prema članku 75. do 77. ovoga Zakona, računaju se najpovoljniji prosječni vrijednosni bodovi koje je osiguranik ostvario u bilo kojih uzastopnih:

- 1) u 1999. godini 10 godina,
- 2) u 2000. godini 13 godina,
- 3) u 2001. godini 16 godina,
- 4) u 2002. godini 19 godina,
- 5) u 2003. godini 22 godine,
- 6) u 2004. godini 25 godina,
- 7) u 2005. godini 28 godina,
- 8) u 2006. godini 31 godinu,
- 9) u 2007. godini 34 godine,
- 10) u 2008. godini 37 godina,
- 11) u 2009. godini 40 godina.

(2) Najpovoljniji prosječni vrijednosni bodovi računaju se tako da se zbroj vrijednosnih bodova iz stavka 1. ovoga članka podijeli s razdobljem za koje su obračunati.

(3) Ukupni vrijednosni bodovi utvrđuju se tako da se ukupni mirovinski staž pomnoži s najpovoljnijim prosječnim vrijednosnim bodovima iz stavka 2. ovoga članka.

Članak 185.

(1) Osobe koje nakon 31. prosinca 1998. nemaju svojstvo osiguranika prema ovome Zakonu, ali su svojstvo osiguranika imale prema prijašnjim propisima, mogu ostvariti prava iz mirovinskog osiguranja pod uvjetima utvrđenim ovim Zakonom.

(2) Kao osobe koje su imale svojstvo osiguranika, prema odredbi stavka 1. ovoga članka, smatraju se i osobe koje su bile osigurane kod inozemnog nositelja socijalnog osiguranja u zemlji s kojom je sklopljen međudržavni ugovor o socijalnom osiguranju.

(3) Pravo na obiteljsku mirovinu, pod uvjetima utvrđenim ovim Zakonom, mogu ostvariti članovi obitelji osobe iz stavka 1. i 2. ovoga članka, kao i članovi obitelji korisnika mirovine ostvarene prema prijašnjim propisima, ako ispunjavaju uvjete propisane ovim Zakonom za članove obitelji.

Članak 186.

(1) Staž osiguranja navršen do 8. listopada 1991. prema Zakonu o mirovinskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika ("Narodne novine", br. 53/91.) računat će se hrvatskom državljaninu u mirovinski staž radi ostvarivanja prava prema ovome Zakonu.

(2) Odredba stavka 1. ovoga članka se ne primjenjuje ako je osoba na temelju navedenog razdoblja osiguranja ostvarila pravo na mirovinu izvan hrvatskoga mirovinskog osiguranja.

Članak 187.

(1) Danom početka primjene ovoga Zakona, Republički fond mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske, Republički fond mirovinskog i invalidskog osiguranja samostalnih privrednika Hrvatske i Republički fond mirovinskog i invalidskog osiguranja individualnih poljoprivrednika Hrvatske prestaju s radom.

(2) Do dana početka primjene ovoga Zakona upravni odbori republičkih fondova iz stavka 1. ovoga članka sastavit će zaključne obračune republičkih fondova.

(3) Danom početka primjene ovoga Zakona započinje s radom Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje koji preuzima sredstva, prava i obveze tih fondova i zaposlenike Republičkog fonda mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske.

(4) U roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona Vlada Republike Hrvatske sukladno odredbama ovoga Zakona imenovat će Upravno vijeće Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i ravnatelja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, koji su dužni i ovlašteni pod nadzorom Vlade Republike Hrvatske obaviti pripreme za početak rada Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, te podnijeti prijavu za upis Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u sudski registar. Upravno vijeće Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje ovlašteno je obavljati poslove u svezi s početkom rada Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, ako je imenovano najmanje devet njegovih članova, koji donose odluke većinom glasova. Stručne i administrativne poslove za potrebe Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje obavljat će direktor Republičkog fonda mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske i zaposlenici tog Republičkog fonda.

(5) U roku od 45 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona Upravno vijeće Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje donijet će Statut Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i dostaviti ga na potvrdu Hrvatskom državnom saboru.

(6) Do dana početka primjene ovoga Zakona Vlada Republike Hrvatske, ministar nadležan za mirovinsko osiguranje i Upravno vijeće Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje donijet će provedbene propise za provođenje ovoga Zakona.

Članak 188.

(1) Poljoprivrednici uključeni u mirovinsko i invalidsko osiguranje na osnovi Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju individualnih poljoprivrednika ("Narodne novine", br. 26/83., 57/83., 47/86., 40/90. i 96/93.), koji na dan 1. siječnja 1999. ne ispunjavaju uvjete koji se tiču katastarskog i drugog prihoda iz članka 12. stavka 1. točke 3. ovoga Zakona, mogu istupiti iz osiguranja, ako zahtjev za prestanak osiguranja podnesu najkasnije do 31. prosinca 1999.

(2) Prestanak osiguranja u smislu stavka 1. ovoga članka utvrdit će se rješenjem od prvoga dana idućega mjeseca nakon podnošenja zahtjeva za prestanak osiguranja.

Članak 189.

Matična evidencija ustanovljena i vođena prema propisima koji su važili do 31. prosinca 1998., vodit će se na način utvrđen ovim Zakonom.

Članak 190.

(1) Postupak za ostvarivanje prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja koja se ostvaruju do 31. prosinca 1998., kao i postupak za utvrđivanje mirovinskog staža pokrenut do 31. prosinca 1998., završit će se prema propisima koji su važili do toga dana.

(2) Upravni sporovi u svezi sa stavkom 1. ovoga članka dovršit će se prema propisima koji su važili do 31. prosinca 1998.

Članak 191.

(1) Korisnicima prava na novčanu naknadu za tjelesno oštećenje koje je uzrokovano ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću, koji su pravo na novčanu naknadu zbog tjelesnog oštećenja ostvarili prema propisima o mirovinskom i invalidskom osiguranju koji su važili do 31. prosinca 1998., odredit će se po službenoj dužnosti naknada zbog tjelesnog oštećenja.

(2) Ako je prema propisima o mirovinskom i invalidskom osiguranju koji su važili do 31. prosinca 1998. priznato pravo na novčanu naknadu zbog dva ili više tjelesnih oštećenja, od kojih je jedno ili više njih uzrokovano ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću, a drugo tjelesno oštećenje uzrokovano bolešću ili ozljedom izvan rada, naknada zbog tjelesnog oštećenja odredit će se po službenoj dužnosti samo zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, prema odredbama ovoga Zakona, ako je to za korisnika povoljnije.

(3) Naknada zbog tjelesnog oštećenja određena prema stavku 1. i 2. ovoga članka pripada od 1. siječnja 1999.

Članak 192.

Iznimno od odredbe članka 103. stavka 1. točke 4. Zakona o radu ("Narodne novine", br. 38/95., 54/95. i 65/95.) ugovor o radu ne prestaje dostavom pravomoćnog rješenja o mirovini zbog profesionalne nesposobnosti za rad.

Članak 193.

Danom početka primjene ovoga Zakona sve stvari, prava, dionice ili udjeli, novac i ostala sredstva na kojima je pravo vlasništva ili raspolaganja imao ili će steći Republički fond mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske, Republički fond mirovinskog i invalidskog osiguranja samostalnih privrednika Hrvatske i Republički fond mirovinskog i invalidskog osiguranja individualnih poljoprivrednika Hrvatske i njihovi pravni prednici, postaju vlasništvo Zavoda.

Članak 194.

Na dan početka primjene ovoga Zakona prestaje važiti:

1) Zakon o preuzimanju saveznih zakona iz oblasti mirovinskog i invalidskog osiguranja koji se u Republici Hrvatskoj primjenjuju kao republički zakoni ("Narodne novine", br. 53/91.),

- 2) Zakon o mirovinskom i invalidskom osiguranju ("Narodne novine", br. 26/83., 5/86., 42/87., 34/89., 57/89., 40/90., 9/91., 26/93., 96/93., 44/94. i 59/96.),
- 3) Zakon o mirovinskom i invalidskom osiguranju individualnih poljoprivrednika ("Narodne novine", br. 26/83., 49/83., 57/83., 47/86., 40/90., 26/93. i 96/93.),
- 4) Zakon o posebnim uvjetima za stjecanje mirovina radnika zaposlenih u rudnicima ugljena na teritoriju Republike Hrvatske ("Narodne novine", br. 40/73.),
- 5) Zakon o ostvarivanju prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja pripadnika bivše JNA ("Narodne novine", br. 96/93.),
- 6) Zakon o usklađivanju mirovina i drugih novčanih primanja iz mirovinskog i invalidskog osiguranja, te upravljanju fondovima mirovinskog i invalidskog osiguranja ("Narodne novine", br. 20/97. i 69/98.),
- 7) Članak 35. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obrtu ("Narodne novine", br. 90/96.).

Članak 195.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama", a primjenjivat će se od 1. siječnja 1999.

Klasa: 140-01/96-01/06
Zagreb, 10. srpnja 1998.

ZASTUPNIČKI DOM HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA

Predsjednik
Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora
akademik Vlatko Pavletić, v. r.